

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

ธีระยุทธ เด่นดวง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
พฤษภาคม 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ ชีระยุทธ เด่นดวง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ ชีระวิชิตระกูล)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ ชีระวิชิตระกูล)

.....กรรมการ
(ดร.ชัยพจน์ รังงาม)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ ชีระวิชิตระกุล ซึ่งเป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาหลักงานนิพนธ์ และ ดร.ชัยพจน์ รักราม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมงานนิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา
ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.สมุท ชำนาญ อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อาจารย์สุพิชญ์ ลาคุณ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัด
การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (ศรีสะเกษ) และนายบุญแก้ว กรไกร
ผู้อำนวยการ โรงเรียนพยุหวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (ศรีสะเกษ)
ที่กรุณาและอนุเคราะห์ ตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะที่เป็น
ประโยชน์ในการทำงานนิพนธ์ และ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนและคณะครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลและร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้กำลังใจ อันส่งผลให้ผู้วิจัยมีความอดทน อดกลั้น
ต่ออุปสรรคทั้งหลายทั้งปวง ตลอดจนผู้มีพระคุณที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนจนทำให้
การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ บพกาภิ ครู อาจารย์
และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ชีระยุทธ เด่นดวง

56970031: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา/ หลักธรรมาภิบาล/ โรงเรียนมัธยมศึกษา

ธีระยุทธ เค่นดวง: หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (THE SCHOOL ADMINISTRATION BASE ON
THE GOOD GOVERNANCE OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE 28) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: สฎายุ ธีระวุฒิชตระกูล, กศ.ด. 120 หน้า. ปี พ.ศ. 2561.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาล
ในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ที่ตั้งโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
ในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน
(Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท์ ได้ค่าจำแนกอำนาจรายข้อระหว่าง .36-.85
และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .87 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
ทดสอบสมมติฐานค่าที (t -test) และความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ซึ่งผู้วิจัย
ได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเปรียบเทียบระดับการบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร
โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
ที่ตั้งโรงเรียน และขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
เรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ
หลักความคุ้มค่า หลักความมีส่วนร่วม และหลักความโปร่งใส
3. ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน
มีดังต่อไปนี้ มีการจัดตั้งระบบการบริหารที่ดีโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน
ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสอดคล้องกับนโยบาย เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน
ของโรงเรียน มีมาตรการผลักดันให้มีการปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียน มีการกำกับติดตามและ
ประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นที่ไปตามแนวทางที่วางไว้เป็นระยะ

56970031: FIELD OF STUDY: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed.
(EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: DEVELOPMENTAL GUIDELINES / GOOD GOVERNANCE/
SECONDARY SCHOOLS

TEERAYOOT DENDUANG: THE SCHOOL ADMINISTRATION BASE ON THE
GOOD GOVERNANCE OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 28.
ADVISOR: SADAYU TEERAVANITTRAKUL, Ed.D. 120 P. 2561.

The purposes of this study were to study and compare the application of good governance-based execution of school administrators under the Office of Secondary Educational Service Area Office 28 classified by working experience, school location and school size. The samples used in this study were 335 teachers who taught at the schools under Educational Service Area Office 28, derived by a stratified random sampling. The sample size was determined by Krejcie and Morgan's table. The research tool was questionnaire with five-rating scale, having a reliability of .87. The value of discrimination power between .36-.85. Statistics used were percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation (*SD*), *t*-test and one way analysis of variance.

The research findings were as follows;

1. The opinions of teachers toward good governance of the Secondary Educational Service Area Office 28 were at a high level in overall and individual aspects, ranging from: Morality, rule of law, accountability, cost-effectiveness, participation and transparency, respectively.
2. The comparison of overall good governance-based execution of school administrators under the Office of Secondary Educational Service Area 28, classified by working experience, school location and school size were different at .05 significant level.
3. Recommendations for improving the use of good governance in school administration were as follows. A good governance system should be set up by appointing committees to support the efficient and effective implementation of the policy. Disclosure of school performance measures to promote compliance with school policies. Monitoring and evaluate the performance according to the guidelines laid out periodically.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 28	9
การบริหารการศึกษาและการบริหารโรงเรียน	15
หลักสูตรมาภิบาล	20
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
การเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
สรุปผล	80
อภิปรายผล	83
ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก	103
ภาคผนวก ข	107
ภาคผนวก ค	114
ประวัติย่อของผู้วิจัย	120

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน 56
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน ที่ตั้งโรงเรียน และขนาดโรงเรียน 61
3	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมและรายด้าน 63
4	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวม และรายข้อ 64
5	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวม และรายข้อ 65
6	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวม และรายข้อ 66
7	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความร่วมมือ โดยรวมและรายข้อ 67
8	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมและรายข้อ 68
9	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวม และรายข้อ 69
10	เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครู ต่อการบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11	71
เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครู ต่อการบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามที่ตั้งโรงเรียน	71
12	72
เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครู ต่อการบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามขนาดโรงเรียน	72
13	73
การวิเคราะห์ความแปรปรวน เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน	73
14	74
เปรียบเทียบรายคู่ การบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวม จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน	74
15	75
เปรียบเทียบรายคู่ การบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามขนาดโรงเรียน	75
16	75
เปรียบเทียบรายคู่ การบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามขนาดโรงเรียน	75
17	76
เปรียบเทียบรายคู่ การบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความร่วมมือ จำแนกตามขนาดโรงเรียน	76
18	77
เปรียบเทียบรายคู่ การบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามขนาดโรงเรียน	77
19	77
เปรียบเทียบรายคู่ การบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามขนาดโรงเรียน	77

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20	ความถี่ของแนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน	78
21	วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28.....	115
22	ค่าจำแนกอำนาจรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	119

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีสาระสำคัญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันของประชาชนชาวไทยในการธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราชและความมั่นคงของชาติ การทำนุบำรุงรักษาศาสนาทุกศาสนาให้สถิตสถาพร การเทิดทูนพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเป็นมิ่งขวัญของชาติ การยึดถือระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นวิถีทางในการปกครองประเทศ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรม การกำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามวิถีการปกครองแบบรัฐสภา รวมทั้งให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่น ๆ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสุจริต เทียบธรรมเนียมตามแนวทางการบริหารงานแผ่นดินไปสู่หลักธรรมาภิบาล (Good governance) การวางหลักประกันด้านการคุ้มครองความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน การวางแนวทางและหลักการในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น มีองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ประกอบกับยุคของกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมไปอย่างรวดเร็วรัฐบาลจึงมีนโยบายในการปฏิรูประบบราชการ โดยเร่งรัดดำเนินการเปลี่ยนแปลงการทำงานของข้าราชการอย่างจริงจัง อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นของภาคเอกชนและประชาชนที่มีต่อการทำงานของรัฐบาล

จากการที่มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมได้เกิดขึ้นมานั้น ไม่ว่าจะเป็นความเข้มแข็งของภาคธุรกิจ ภาคประชาชน กระแสโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การพัฒนาประเทศสู่สังคมประชาธิปไตย และความตื่นตัวของประชาชนที่ต้องการเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในเวทีการเมืองและการบริหารงานของภาครัฐ ระบบการบริหารงานของราชการจึงนับว่าเป็นกลไกที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการบริหารประเทศของรัฐบาล โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ประเทศไทยต้องประสบกับสภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม ภาครัฐจึงจะต้องเป็นพลังขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศให้มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกระดับได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ แต่ที่ผ่านมากลไกของภาครัฐโดยรวมแล้วยังล้าสมัยและขาดประสิทธิภาพ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ถ่วงรั้งให้ระบบราชการไทยไม่สามารถ

ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสังคม และความต้องการของประชาชนได้มากเท่าที่ควร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูประบบราชการไทยอย่างจริงจังและรวดเร็ว โดยมีการพัฒนาให้ระบบราชการไทยเป็นราชการยุคใหม่ที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนสังคมไทยสู่เวทีการแข่งขันในสังคมโลก และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง เนื่องจากการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ นั้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างและกระบวนการทางสังคม โดยเกิดชนชั้นกลางที่มีการศึกษาและมีอิสระทางเศรษฐกิจจำนวนมากพอที่จะเป็นฐานของประชาธิปไตย เกิดการตื่นตัวในสิทธิและหน้าที่ ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาเศรษฐกิจในระบบเปิดได้เกิดค่านิยมใหม่ ๆ ขึ้น เกิดการหมุนเวียนของข่าวสารและทำให้การบริหารประเทศต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ การประพฤติปฏิบัติตนที่ไม่ถูกต้องคิ่งามของผู้นำและผู้บริหารจะไม่ได้รับการยอมรับและถูกคัดค้านจากคนส่วนใหญ่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเป็นรากฐานสำคัญที่มั่นคงให้กับระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย (ลิขิต ธีรเวคิน, 2549, หน้า 556-561)

การสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในระบบการบริหารราชการไทยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะหลักธรรมาภิบาลจะเป็นปัจจัยเสริมให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะเปิด ประชาชนมีเสรีภาพ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง เกิดกระบวนการรวมตัวกันของประชาชน ประชาสังคม และสร้างค่านิยมใหม่ ๆ ที่จะนำไปสู่การวางรากฐานสังคมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างความเป็นธรรม สร้างความสันติสุขในสังคม สร้างภูมิคุ้มกันให้สังคมไทยมีความแข็งแรงยิ่งขึ้น ธรรมาภิบาลมีบทบาทความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงโดยตรงกับความเป็นประชาธิปไตย เป็นหลักการที่นำมาใช้ในการบริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เพราะช่วยสร้างสรรค์ส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น พนักงานทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรขยายตัวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องมีความศรัทธา เชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างมั่นคง องค์กรที่โปร่งใส่ย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลที่ดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ซึ่งการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลนั้นเป็นการเชื่อมโยงองค์ประกอบของสังคม 3 ส่วนเข้าด้วยกัน คือ ประชาสังคม (Civil society) ภาคธุรกิจเอกชน (Private sector) และภาครัฐ (State or public sector) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับทุกภาคในสังคม รัฐเกิดความเข้มแข็ง มั่นคง มีเสถียรภาพ และประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างสงบสุข เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและการระดมความคิดจากส่วนประกอบที่สำคัญของสังคม (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542, หน้า 39-45)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีภารกิจตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีการปรับโครงสร้างการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งการบริหารออกเป็นเขตพื้นที่การศึกษา แทนการกำหนดให้มีส่วนราชการในระดับภูมิภาค ซึ่งมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตั้งอยู่ ถนนวันลูกเสือ ตำบลหนองครก อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร เป็นระยะทางประมาณ 571 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 8,839,976 ตารางกิโลเมตร ความยาวของเนื้อที่ จากทิศเหนือจดทิศใต้ ประมาณ 100 กิโลเมตร ความกว้างจากทิศตะวันออกจดทิศตะวันตกประมาณ 90 กิโลเมตร ตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครกรุงเทพมหานคร โดยทางรถไฟ ประมาณ 515 กิโลเมตร และทางรถยนต์ประมาณ 600 กิโลเมตร ห่างจากท่าอากาศยานนานาชาติอุบลราชธานี ประมาณ 60 กิโลเมตร ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีโรงเรียนในสังกัด 83 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28, 2558, บทนำ)

การบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ปัจจุบันพบว่า ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เป็นที่น่าพอใจ แต่ยังมีนักเรียนนิยมเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงที่ทำให้โรงเรียนมัธยมประจำตำบลได้รับนักเรียนไม่ครบตามแผน และโรงเรียนใหญ่ มีจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป ทั้งนี้อาจจะเกิดจากความผิดพลาดในการบริหารงาน เช่น ในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวให้ผู้ปกครองทราบ ยังดำเนินการได้ไม่ทั่วถึงและไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร ในเรื่องคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ยังไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง ผู้ปกครองบางส่วนที่อยู่ในตำบลที่ไกลจากตัวเมือง จะนิยมส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในเมืองมากกว่าที่จะให้เรียนในโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน เพราะเชื่อว่าโรงเรียนในเมืองจะมีคุณภาพดีกว่า มีอุปกรณ์ที่ทันสมัยครบครันมากกว่า บุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง เนื่องจากความกระตือรือร้นในการทำงานมีค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานในภารกิจงานประจำเท่านั้น การคิดค้นนวัตกรรม วิธีการทำงาน รวมทั้งคุณภาพการบริการ จึงไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28, 2558, หน้า 33)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลจึงมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาของสถาบันศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เพื่อนำข้อมูลและผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประเภทโรงเรียน ที่ตั้งโรงเรียนและขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

ความสำคัญของการวิจัย

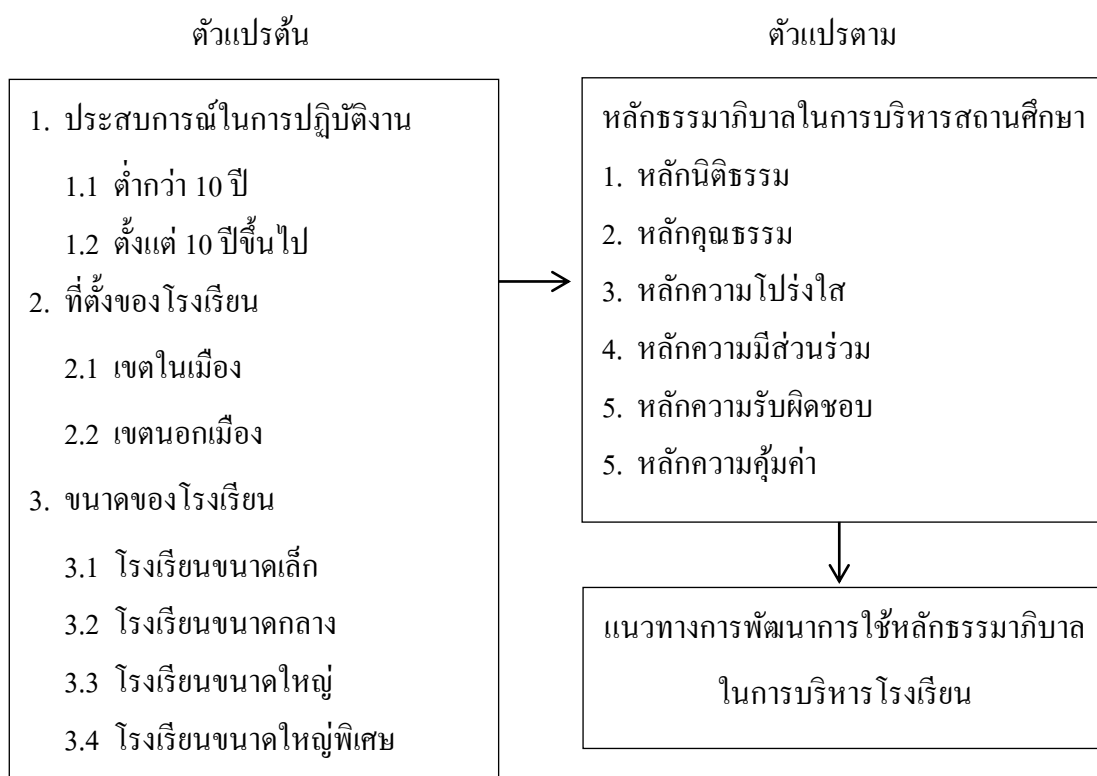
1. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยมาเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับปัญหาและมีความเหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน
2. ผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาสามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัย มาเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนา ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความเห็นว่าผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน แตกต่างกัน
2. ครูที่ปฏิบัติการสอนในที่ตั้งโรงเรียนต่างกัน มีความเห็นว่าผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน แตกต่างกัน
3. ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ขนาดต่างกันต่างกัน มีความเห็นว่าผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542, หน้า 1) ซึ่งประกอบด้วย 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยศึกษาตามตัวแปรต้นคือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ที่ตั้งของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และแนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลบริหารโรงเรียน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับความคิดเห็นของครูในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 เป็นกรอบแนวคิด

ในการวิจัย (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542, หน้า 1) ซึ่งประกอบด้วย 6 หลักได้แก่ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (เขตจังหวัดศรีสะเกษ) จำนวน 56 แห่ง ประกอบด้วย ครู จำนวน 2,619 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จากประชากรที่เป็นครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 338 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3.1.1.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.1.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

3.1.2 ที่ตั้งโรงเรียน

3.1.2.1 เขตในเมือง

3.1.2.2 เขตนอกเมือง

3.1.3 ขนาดของโรงเรียน

3.1.3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.1.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การใช้หลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ

3.2.1 หลักนิติธรรม

3.2.2 หลักคุณธรรม

3.2.3 หลักความโปร่งใส

3.2.4 หลักความมีส่วนร่วม

3.2.5 หลักความรับผิดชอบ

3.2.6 หลักความคุ้มค่า

นียมศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล หมายถึง บ้านเมืองสังคมที่ดี อันเป็นแนวทางสำคัญในการปกครองบ้านเมืองที่มีความเป็นธรรม มีกฎเกณฑ์ที่ดีในการบำรุงรักษา บ้านเมือง และสังคมให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้ง มีการจัดระบบองค์กรและกลไกต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อให้สังคม ทั้งประเทศ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม โดยยึดหลัก ธรรมาภิบาล 6 หลัก ดังนี้

1.1 หลักนิติธรรม หมายถึง การยึดระเบียบกฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับ ของบุคลากรและสังคม และส่งเสริมให้ทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติทางราชการ โดยการถือว่เป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่อำนาจหรือ อำนาจของบุคคล

1.2 หลักคุณธรรม หมายถึง การบริหารโรงเรียน โดยยึดมั่นในความถูกต้องเป็นธรรม ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี ประพฤติตนให้อยู่ในกรอบที่ถูกต้อง ส่งเสริมให้บุคลากรนำหลักคุณธรรม มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ขยันขันแข็ง ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ สุจริต มีเหตุผล มีน้ำใจ และเสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

1.3 หลักความโปร่งใส หมายถึง การบริหารโรงเรียน ที่สามารถเปิดเผย ตรวจสอบ ได้และมีข้อมูลโปร่งใส โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จะเป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ซึ่งจะทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก และมีกระบวนการตรวจสอบ ที่ถูกต้องชัดเจน

1.4 หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารโรงเรียนโดยเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้รับรู้ ร่วมเสนอแนะ และร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหา รวมถึงการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน

1.5 หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การบริหารโรงเรียนโดยตระหนักในสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคม ดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมที่บรรจุอยู่ในแผนพัฒนา ประจำปีของโรงเรียนได้ครอบคลุมภารกิจที่ต้องทำตามกฎหมายกำหนดอย่างทั่วถึง มีการกระตุ้นให้ บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการทำงานแก้ปัญหาของโรงเรียน โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

1.6 หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารโรงเรียน โดยยึดการบริหารทรัพยากร ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดลำดับตามความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนของโครงการ ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า รวมถึงการรักษาและพัฒนาทรัพยากรในชุมชน ให้มีความสุขสมบูรณ์ เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

2. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
3. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู จำนวน 2 กลุ่ม คือ
  - 4.1 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี หมายถึง ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู ไม่เกิน 10 ปี
  - 4.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หมายถึง ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป
5. ที่ตั้งของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่มีที่ตั้งในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
  - 5.1 เขตในเมือง หมายถึง โรงเรียนที่มีที่ตั้งในตัวอำเภอหรือตัวเมือง
  - 5.2 เขตนอกเมือง หมายถึง โรงเรียนที่มีที่ตั้งในหมู่บ้านหรือตำบล
6. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง สภาพทางกายภาพของนักเรียนที่กำหนดตามจำนวนนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียนโดยใช้เกณฑ์การแบ่งขนาดโรงเรียน โดยจำแนกดังต่อไปนี้
  - 6.1 โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 499 คน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก
  - 6.2 โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 500-999 คน เป็นโรงเรียนขนาดกลาง
  - 6.3 โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 1,000-1,499 คน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่
  - 6.4 โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 หมายถึง หน่วยงานส่วนราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษารองลงมา จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในเขตจังหวัดศรีสะเกษ
8. แนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารงานในรูปแบบของธรรมาภิบาลที่การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องมั่นคง ไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย บุคลากรมีความมั่นใจในองค์กรว่าสามารถปฏิบัติงาน ในองค์กรได้ในระยะยาว การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้นเพื่อให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือ และได้รับการยอมรับจากสังคม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาเรื่อง หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้และแนวทาง พัฒนาการหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีดังนี้

1. สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
2. การบริหารการศึกษาและการบริหาร โรงเรียน
3. หลักธรรมาภิบาล (Good governance)
  - 3.1 ความหมายของหลักธรรมาภิบาล
  - 3.2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
  - 3.3 องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล
  - 3.4 แนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน
4. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
  - 4.1 ประสิทธิภาพ
  - 4.2 ที่ตั้ง
  - 4.3 ขนาดโรงเรียน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีภารกิจตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้มี การปรับ โครงสร้างการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งการบริหารออกเป็นเขตพื้นที่การศึกษา แทนการกำหนดให้มีส่วนราชการในระดับภูมิภาค ซึ่งมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม

พ.ศ. 2546 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตั้งอยู่ถนนวันลูกเสือ ตำบลหนองครก อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่ห่างจาก กรุงเทพมหานคร เป็นระยะทางประมาณ 571 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 8,839,976 ตารางกิโลเมตร ความยาวของเนื้อที่จากทิศเหนือจดทิศใต้ ประมาณ 100 กิโลเมตร ความกว้างจากทิศตะวันออกจดทิศตะวันตกประมาณ 90 กิโลเมตร ตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครกรุงเทพมหานคร โดยทางรถไฟ ประมาณ 515 กิโลเมตร และทางรถยนต์ประมาณ 600 กิโลเมตร ห่างจากท่าอากาศยานนานาชาติ อุบลราชธานี ประมาณ 60 กิโลเมตร ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีโรงเรียนในสังกัด 89 โรงเรียน จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า ยังมีช่องว่างระหว่างสภาพที่พึงประสงค์กับสภาพปัจจุบันของ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร จึงได้นำช่องว่างดังกล่าวเป็นประเด็นสำคัญ ในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงปีงบประมาณ 2556-2559 ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เป็นหน่วยงานที่มีระบบการบริหารจัดการศึกษาที่ทันสมัย ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ร่วมสืบสานเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีอาชีพ มีศักยภาพในการแข่งขันภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ภายในปี พ.ศ. 2558

พันธกิจ (Mission)

1. จัดระบบการบริหารจัดการศึกษาให้ทันสมัยตามหลักธรรมาภิบาล
2. จัดการศึกษาให้ประชากรในวัยเรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ผู้เรียนมีคุณภาพ

ตามมาตรฐาน

3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา
4. ส่งเสริม สนับสนุนการฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสานเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
5. พัฒนาคุณภาพโรงเรียน คุณภาพผู้บริหารครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
6. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเขตพื้นที่และสถานศึกษา

ค่านิยม (Corporate values)

ค่านิยมในการทำงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 คือ

“SMART”

S: Service mind = การมีจิตใจพร้อมที่จะให้บริการ

M: Mastery = การทำงานอย่างมืออาชีพ

A: Accountability/ Transparency = การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส
รับผิดชอบ

R: Relationship = การมีน้ำใจ ใจเปิดกว้างความเป็นพี่เป็นน้อง

T: Teamwork = การทำงานเป็นทีม

เป้าประสงค์หลัก (Goals)

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 28 มีคุณภาพตามมาตรฐาน
2. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข
3. ผู้เรียนเห็นคุณค่า อนุรักษ์ และร่วมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. โรงเรียนทุกแห่งได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
5. ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา
6. ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ

ประเด็นกลยุทธ์ (Strategy issues)

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
2. ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
4. พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ
5. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ตามแนวทางการกระจายอำนาจหลักธรรมาภิบาลและเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

ประเด็นการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

1. พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่ เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและ

ความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง
เป็นประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงสามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพกาย
สุขภาพใจที่สมบูรณ์ ห่างไกลยาเสพติด เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพมีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น
มีสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มี
คุณค่ามีระบบ กระบวนการผลิต และพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน
เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

3. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
ทุกระดับและทุกประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา
เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน
และภาคเอกชน และทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้
มีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง
กับการกิจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

4.1 จัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมวัดและประเมินผล
ที่มีคุณภาพ

4.2 พัฒนาครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการคืนครูให้แก่ผู้เรียน

4.3 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการเรียนรู้

4.4 จัดให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี อย่างทั่วถึง

และมีคุณภาพ

4.5 มีกลไกขับเคลื่อนการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

4.6 ปรับและพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารูปแบบใหม่ที่เน้นยุทธศาสตร์

เชิงวิชาการโดยลดภาระงานเชิงธุรการและการส่งการ แต่เน้นการให้คำปรึกษา ส่งเสริมสนับสนุน
สถานศึกษาในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง

4.7 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ โดยองค์กรคณะบุคคล
ในระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาให้มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษามากขึ้น เพื่อให้
เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา

4.8 แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาที่ด้อยคุณภาพ

4.9 ปรับปรุงการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณ โดยเน้นอุปสงค์หรือผู้เรียน
เป็นสำคัญ

กลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

1. ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 8 กลุ่มสาระ โดยส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้โดยยึดมาตรฐานและตัวชี้วัด โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีการประกันคุณภาพการสอนของครู
2. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปีพ.ศ. 2558
3. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรอาชีพเพื่อการมีงานทำและจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาชีพเพื่อการมีงานทำ
4. ส่งเสริมและพัฒนาให้สถานศึกษาและสหวิทยาเขตจัดกิจกรรมเพื่อการอ่านคล่องเขียนคล่อง
5. ส่งเสริมให้สถานศึกษาและสหวิทยาเขตจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทางด้านศิลปะ ดนตรี กีฬาวิชาการ และวิชาชีพ
6. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และพกพา และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางฯ พุทธศักราช 2551
2. ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีจิตสำนึกในความเป็นชาติไทย
3. ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการพัฒนาชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

1. ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์ให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ส่งเสริมให้โรงเรียนศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษา จนการศึกษาภาคบังคับ และมีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

1. ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษาได้รับการพัฒนาสามารถบริหารและจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

2. ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพและสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐาน

3. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และศูนย์พัฒนากิจกรรม 6 ศูนย์เพื่อพัฒนาครูและจัดกิจกรรมในแต่ละศูนย์

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจหลักธรรมาภิบาล และเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

1. ส่งเสริมให้มีการบริหารงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์และพัฒนากระบวนการบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA)

2. ส่งเสริมให้มีการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

3. ส่งเสริมให้มีการนิเทศ กำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือ และพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดความเข้มแข็ง

4. ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการบริหารอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

5. ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่การเป็นมืออาชีพ

6. ส่งเสริมให้มีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ

8. ส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

9. ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดทำ และใช้แผนพัฒนางานรายบุคคล (ID-plan) ในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

10. รมรงค์และส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา มีการดำเนินงาน และให้บริการเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ

การบริหารการศึกษาและการบริหารโรงเรียน

ความหมายของการบริหาร

มีนักวิชาการให้ความหมายของการบริหารไว้ในที่นี้ได้นำมาแสดงไว้เป็นตัวอย่าง โดยเรียงตามปีเก่าสุดถึงปีล่าสุด เริ่มจากนักวิชาการไทยและตามด้วยนักวิชาการต่างประเทศ จากนั้นก็จะสรุปความหมายของคำนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2514) มีความเห็นว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ นำเอาทรัพยากรบริหาร (Administrative resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of administration) เช่น POSDCoRB Model ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมพงษ์ เกษมสิน (2523) กล่าวไว้ว่า คำว่า การบริหารนิยมใช้กับการบริหารราชการ หรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ซึ่งมีศัพท์บัญญัติว่า รัฐประศาสนศาสตร์ (Public administration) และคำว่า การจัดการ (Management) นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน หรือการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ สมพงษ์ เกษมสิน ยังให้ความหมายการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเด่น เป็นสากลอยู่หลายประการ ดังนี้

1. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
2. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบ
3. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
4. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
5. การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล
6. การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล กล่าวคือ ความร่วมมือ (Collective mind) จะก่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group cooperation) อันจะนำไปสู่พลังของกลุ่ม (Group effort) ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์
7. การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล
8. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์
9. การบริหารไม่มีตัวตน (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

อนันต์ เกตุวงศ์ (2523) ให้ความหมายการบริหารว่า เป็นการประสานความพยายามของมนุษย์ (อย่างน้อย 2 คน) และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ

ไพบุลย์ ช่างเรียน (2532) ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง ระบบที่ประกอบไปด้วยกระบวนการในการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุและคนมาดำเนินการ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ติน ปรัชญพฤทธิ (2535) มองการบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยหมายถึง กระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจหมายถึงเกี่ยวกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545) แบ่งการบริหารตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงานไว้ 6 หน่วยงาน ดังนี้

หน่วยงานภาครัฐ โดยการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ เรียกว่า การบริหารภาครัฐ หรือการบริหารรัฐกิจ (Public administration) มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือ การให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (Public services) ซึ่งครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวก การรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการพัฒนาประชาชนและประเทศชาติ เป็นต้น การบริหารของหน่วยงานดังกล่าวนี้เป็นการบริหารของหน่วยงานของภาครัฐ (Public or governmental organization) ซึ่งรวมทั้งหน่วยงานของรัฐ (State agencies) ด้วย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งในส่วนกลาง ส่วน ภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง กรม หรือเทียบเท่า การบริหารงานของจังหวัดและอำเภอ การบริหารงานของหน่วยการบริหารท้องถิ่น หน่วยงานบริหารเมืองหลวง รวมตลอดทั้งการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

หน่วยงานของภาคธุรกิจ การบริหารงานของหน่วยงานภาคธุรกิจ เรียกว่า การบริหารธุรกิจ (Business administration) หรือการบริหารภาคเอกชนหรือการบริหารของหน่วยงานของเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งเพื่อการแสวงหากำไร หรือแสวงหากำไรสูงสุด (Maximum profits) ในการทำธุรกิจ การค้าขาย การผลิตอุตสาหกรรม หรือให้บริการ เห็นตัวอย่างได้อย่างชัดเจนจากการบริหารงานของบริษัท ห้างร้าน และห้างหุ้นส่วนทั้งหลาย

หน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ การบริหารของหน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ (Non-governmental organization) เรียกว่า หน่วยงานเอ็นจีโอ (NGO) เป็นการบริหารงานของหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร (Non-profit administration) มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือ การไม่แสวงหาผลกำไร (Non-profit) เช่น การบริหารของมูลนิธิ และสมาคม

หน่วยงานระหว่างประเทศ การบริหารงานของหน่วยงานระหว่างประเทศ (International organization) มีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้ง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การบริหารงานของสหประชาชาติ (United Nations Organization) องค์การการค้าระหว่างประเทศ (World Trade Organization) และกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN)

หน่วยงานที่เรียกว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญ การบริหารงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องคุ้มครองและรักษาสิทธิเสรีภาพของ ประชาชน ตลอดจนควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การบริหารงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) ซึ่งได้กำหนดให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญขึ้น เช่น การบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา เป็นต้น องค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้น ถือเป็นหน่วยงานของรัฐเช่นกัน แต่มีลักษณะพิเศษ เช่น เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว และมีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งดังกล่าว

หน่วยงานของภาคประชาชน การบริหารงานของหน่วยงานภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประชาชน โดยส่วนรวม ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) ได้ถูกล้มล้างไปโดยคณะทหารที่ยึดอำนาจ การปกครองแผ่นดินเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2550) ประกาศใช้ ได้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรก เรียกว่า องค์กรอิสระตาม รัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย 4 องค์กร อีกส่วนหนึ่งเรียกว่า องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์กร ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศและถูกเอารัดเอาเปรียบตลอดมา เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มผู้ให้บริการ

วิช วิชันนิภาวรรณ (2545) มีความเห็นว่า การบริหารในฐานะที่เป็นกระบวนการหรือกระบวนการบริหาร เกิดได้จากหลายแนวคิด เช่น โปสคอร็บ (POSDCoRB) เกิดจากแนวคิดของลูเทอร์ กุลิก (Luther Gulick) และ ลินคอล์น เออร์วิก (Lyndall Urwick) ประกอบด้วย ขั้นตอนการบริหาร 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การอำนวยความสะดวก (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารตามแนวคิดของเฮนรี ฟาโยล (Henry Fayol) ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า พอคค (POCCC)

วิช วิรัชนิภาวรรณ (2549) คำว่า การบริหาร (Administration) มีรากศัพท์มาจาก ภาษาลาติน “Administatrae” หมายถึง ช่วยเหลือ (Assist) หรืออำนวยการ (Direct) การบริหาร มีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “Minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือ ผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า Administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ

เฮร์เบิร์ต เอ. ไชมอน (Herbert A. Simon) กล่าวถึงการบริหารว่าหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

เฟรดเดอริค ดับบลิว. เทเลอร์ (Frederick W. Taylor) ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า งานบริหารทุกอย่างจำเป็นต้องกระทำโดยมีหลักเกณฑ์ ซึ่งกำหนดจากทฤษฎีการศึกษา โดยรอบคอบ ทั้งนี้ เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุดในอนาคตที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ปีเตอร์ เอฟ. ดรักเกอร์ (Peter F. Drucker) กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงาน ให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์กรที่กล่าวมานั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์กรที่เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์กร ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม

สรุป จากความหมายของนักวิชาการข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานที่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้เพื่อนำไปสู่ วัตถุประสงค์หรือจุดหมายปลายทางที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ คำว่า การบริหาร เป็นคำที่นิยมใช้ในการบริหารภาครัฐ โดยหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การบริหารนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางอย่างน้อยใน 6 หน่วยงาน ซึ่งจัดแบ่งตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงาน ได้แก่ การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคธุรกิจ หน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ หน่วยงานระหว่างประเทศ หน่วยงานที่เรียกว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานภาคประชาชน

การบริหารสถานศึกษา (โรงเรียน)

การบริหารสถานศึกษา จะใช้เรียกว่า การบริหารโรงเรียนตามที่เรียกแต่ก่อนก็ได้ การบริหารสถานศึกษานั้น เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องกำหนดแผนงาน วิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้น ความสำเร็จหรือ

3. บริหารงานเกี่ยวกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
4. บริหารงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ธุรการ การเงิน และการให้บริการ
5. บริหารงานกิจการนักเรียน

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2543) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน คือ กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งเรียกว่า ผู้บริหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม จากการศึกษาดังกล่าว พบว่า การบริหารงานในโรงเรียนหรือสถานศึกษานั้น จะประสบความสำเร็จได้นั้น ไม่ใช่ผู้บริหารคนเดียวเท่านั้น แต่มีหลายองค์ประกอบด้วยกัน อาทิ คุณธรรมจริยธรรม ความสามัคคีของหมู่คณะ ความเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กร ความเป็นคนที่รู้หน้าที่ของตัวเอง เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ไม่โทษคนอื่นพยายามช่วยกันหาแนวทางวิธีการที่จะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้จนสามารถนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่โรงเรียนสถานศึกษา

สรุป การบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา เป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จะต้องทำเป็นกระบวนการ โดยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นก็คือ การพัฒนาสมาชิกหรือผู้รับบริการทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีคุณภาพที่สังคมต้องการ และเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องสามารถนำองค์กรให้อยู่รอด ต้องกำหนดแผนงานวิธีการตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ โดยพึงพึงงบประมาณจากรัฐที่มีไม่มากนักด้วยความประหยัด ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ทั้ง คน เงิน เวลาและทรัพย์สินอย่างอื่น เพราะถ้าระบบบริหารภายในสถานศึกษาไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงานได้ ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษา จึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ

หลักธรรมาภิบาล (Good governance)

ความหมายของธรรมาภิบาล

คำว่า Good governance มีการใช้คำศัพท์ที่ใช้กันอยู่หลายคำได้แก่ ธรรมาภิบาล การปกครองที่ดี ธรรมรัฐ ในที่นี้ใช้คำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี” ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ดี Good governance โดยศัพท์หมายถึง กติกา หรือกฎเกณฑ์การบริหารการปกครองที่ดี เหมาะสมและเป็นธรรม ที่ใช้ในการธำรงรักษาสังคมบ้านเมืองและสังคม อันหมายถึง การจัดการบริหารทรัพยากรและสังคมที่ดีในทุก ๆ ด้านและทุก ๆ ระดับ รวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรีส่วนราชการ องค์กรของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ องค์กรของเอกชน

ชมรมและสมาคมเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ นิติบุคคล เอกชน และภาคประชาสังคมคำว่าธรรมนูญบาล มีหน่วยงาน องค์การ และบุคคลต่าง ๆ ให้ความหมายแตกต่างกันไป ดังนี้

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2541, หน้า 2) อธิบายว่า ธรรมนูญบาล เป็นคำสนธิระหว่างคำว่า “ธรรมนูญ” ซึ่งแปลว่า ความดีหรือเกณฑ์ กับคำว่า “อภิบาล” ซึ่งแปลว่า บำรุงรักษา ปกครอง เมื่อรวมกันเป็นคำว่า “ธรรมนูญบาล” หมายถึง การปกครองที่ดี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ให้คำนิยาม การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือธรรมนูญบาลไว้ว่า เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุม ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายข้าราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤต หรือภัยอันตราย ที่อาจจะมิมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญความเป็นไทย และกระแสโลกยุคปัจจุบัน

ธนาคารโลก ให้ความหมายว่า ธรรมนูญบาล เป็นลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อจัดการงานของบ้านเมือง โดยเฉพาะ การจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนาองค์การสหประชาชาติ (United nations) ให้ความหมายว่า ธรรมนูญบาล คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมอย่างเท่าเทียมกัน และมีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงกันได้ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ให้นิยามว่า ธรรมนูญบาล หมายถึง การดำเนินงานของภาคการเมือง การบริหารและภาคเศรษฐกิจที่จะจัดการกิจการของประเทศในทุกระดับ ประกอบด้วย กลไก กระบวนการ และสถาบันต่าง ๆ ที่ประชาชนและกลุ่มสามารถแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ปกป้องสิทธิของตนเองตามกฎหมาย และแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกับหลักการของการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การส่งเสริมหลักนิติธรรมเพื่อให้มั่นใจว่าการจัดลำดับความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมขึ้นอยู่กับความเห็นพ้องต้องกันทางสังคม และเสียงของคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสได้รับการพิจารณาในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนา ธนาคารพัฒนาเอเชีย กล่าวว่า ธรรมนูญบาล คือ การมุ่งความสนใจไปที่องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดไว้ได้ผล หมายถึงการมีบรรทัดฐานเพื่อให้มีความมั่นใจว่ารัฐบาลสามารถสร้างผลงานตามที่สัญญาไว้กับประชาชนได้ องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (Jica) กล่าวถึง ธรรมนูญบาล ว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาแบบ

มีส่วนร่วม โดยกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างบรรยากาศให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม จนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน พึ่งตนเองได้และมีความยุติธรรมทางสังคม

อันนัน (Annan) เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ กล่าวว่า ธรรมนูญสากลเป็นแนวทางการบริหารงานของรัฐที่ก่อให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรม สร้างเสริมประชาธิปไตย มีความโปร่งใส และเพิ่มประสิทธิภาพ คณะกรรมาธิการรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2543, หน้า 29) เห็นว่า ธรรมนูญสากล เป็นการบริหารกิจการของบ้านเมืองด้วยความเป็นธรรม เคารพสิทธิของพลเมืองอย่างเสมอกัน มีระบบตัวแทนประชาชนที่สะท้อนความคิดของคนได้เที่ยงตรงมีรัฐบาลที่ไม่ถืออำนาจเป็นธรรม แต่ใช้อำนาจอย่างที่ประชาชนจะตรวจสอบได้โดยอาศัยสื่อมวลชนเสรี รัฐบาลมีความเอื้ออาทรและไม่ถูกรังแกประชาชนด้วยการเอาความเท็จมาให้ และมีอารยะธรรมพอที่จะแสดงความรับผิดชอบหากบริหารงานผิดพลาดหรือไร้ประสิทธิภาพ

หลักธรรมนูญสากลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ประกอบด้วย หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส และหลักนิติธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544, หน้า 29)

สรุป จากความหมายของหลักธรรมนูญสากลที่มีผู้กล่าวมาข้างต้นนั้น ว่าสามารถสรุปได้ว่าหลักธรรมนูญสากลเป็นหลักการที่จะนำมาใช้ในการจัดระเบียบ การบริหารจัดการทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข โดยอาศัยการมีส่วนร่วมและสร้างความตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส ตรวจสอบได้และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า อยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม ให้เป็นไปตามหลักกฎหมายแห่งรัฐหรือองค์การนั้น ๆ

การบริหารงานตามหลักธรรมนูญสากล

รัฐบาลไทยมีมติเห็นชอบกับวาระแห่งชาติว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีขึ้น เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 และได้ประกาศเป็นระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมและผลักดันให้ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสุข ความปลอดภัยแก่ประชาชน และทำให้การเมือง เศรษฐกิจ สังคมมีเสถียรภาพเอื้อต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไปในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางการเมือง การพัฒนาประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาด้านต่าง ๆ เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต้องตื่นตัว และได้หุ้ม เทพพยากรณ์เพื่อการปฏิรูปการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมของตนเองให้ทันโลกทันสมัย สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและกติกาใหม่ของสังคม สาเหตุหลักที่ผลักดันให้กระแสดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (บุญบง ชัยเจริญวัฒน์, 2546, หน้า 1-10) ได้แก่ ภาครัฐในโลกยุคใหม่ ต้องปรับลดบทบาทจากผู้ปกครองเป็นผู้ให้บริการและ คุ้มครองรักษาความเป็นธรรมในสังคม ภาคประชาชน และภาคเอกชนมีบทบาทในการบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมมากขึ้น ภาคเอกชนได้ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการตามหลักการบริหารงาน สมัยใหม่อย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว เพื่อความอยู่รอดและการแข่งขัน ภาครัฐไม่สามารถปรับตัว ให้ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่รวดเร็ว รุนแรง เปิดกว้าง และมีการแข่งขันสูงขึ้น ผลจาก การที่ภาครัฐปรับตัวไม่ทันการณ์ ภาครัฐมีความอ่อนแอล้ำสมัย ไม่สามารถบริหารจัดการประเทศ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศตกต่ำ เกิดภาระหนี้ท่วมพันสังคม เสื่อมศรัทธาในภาครัฐทั้งในเรื่องการบริหารและการทุจริตประพฤติกมิชอบท่ามกลางกระแส การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กติกาของสังคมและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ใช้จำเป็นต้องมี การปรับเปลี่ยนตามยุคตามสมัยในสังคมสมัยใหม่ ทุกประเทศมีแนวทางการปรับปรุงการบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมที่เป็นจุดร่วมเหมือนกัน คือ ความสงบสุขของประชาชน เสถียรภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองมีการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลเท่าทันโลก อันจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกได้ประเทศไทยก็มีการปรับเปลี่ยนหลายประการ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ของสังคมใหม่ โดยปรากฏใน “รัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน” เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ ความพยายามในการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสำหรับสังคมไทย โดยเน้น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐมากขึ้นการประกันและ คุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนภาครัฐมีการบริหารการปกครองที่โปร่งใส สามารถ ถูกตรวจสอบโดยประชาชนมากขึ้น (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550, หน้า 249)

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการดังนี้

1. **หลักนิติธรรม** คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ให้ทันสมัย และเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและ ถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม กล่าวโดยสรุป คือ สถาปนากการปกครองภายใต้ กฎหมาย มิใช่กระทำกันตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

2. **หลักคุณธรรม** คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริตความเสียสละ ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

3. **หลักความโปร่งใส** คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยให้การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน

4. **หลักความมีส่วนร่วม** คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็น การไต่สวน สาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ และจัดการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

5. **หลักความรับผิดชอบ** ผู้บริหาร ตลอดจนคณะข้าราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ ต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการเพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การทำงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่

6. **หลักความคุ้มค่า** ผู้บริหาร ต้องตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้นในการบริหารจัดการจำเป็นต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชนโดยส่วนรวม

แนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน

การบริหารงานในรูปแบบของธรรมาภิบาลนั้นจะเน้นที่การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคง ไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย พนักงานมีความมั่นใจในองค์กรว่าสามารถปฏิบัติงานในองค์กรได้ ในระยะยาว การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้นเพื่อให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือ และได้รับการยอมรับจากสังคม ดังนั้น การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้จึงมีแนวทางดังนี้ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553, หน้า 4)

1. ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ บุคคล องค์กร และผู้ทำหน้าที่ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงานต้องมีการแสดงความรับผิดชอบต่อสาธารณะเกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมหรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ ซึ่งได้แก่การเปิดเผยข้อมูลการมีความยุติธรรม

ปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค และตรวจสอบได้ โปร่งใส และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย

2. ความโปร่งใส ความโปร่งใสเป็นการตัดสินใจและการดำเนินการต่าง ๆ อยู่บนกฎระเบียบชัดเจน การดำเนินงานของรัฐบาลในด้านนโยบายต่าง ๆ นั้น สาธารณชนสามารถรับทราบ และมีความมั่นใจ ได้ว่าการดำเนินงานของรัฐนั้นมาจากความตั้งใจในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของนโยบาย

3. การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานและการทำให้เกิดความโปร่งใส รวมไปถึงการปฏิรูประบบราชการจะเป็นเครื่องมือในการปราบปรามการฉ้อฉลและเสริมสร้างธรรมาภิบาล

4. การสร้างความร่วมมือ เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องของเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินนโยบายการมีส่วนร่วมในการควบคุมการปฏิบัติงานของสถาบันการมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบ เป็นต้น

5. การมีกฎหมายที่เข้มแข็ง ธรรมาภิบาลมีพื้นฐานการดำเนินการอยู่บนกรอบของกฎหมาย โดยไม่เลือกปฏิบัติ มีการให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกันและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีกฎหมายที่เข้มแข็งมีการระบุงการลงโทษที่ชัดเจนและมีผลบังคับใช้ได้ จะเป็นสิ่งที่จะพัฒนาระบบการปกครองเพื่อป้องกันการลงโทษที่ชัดเจน และมีผลบังคับใช้ได้จะเป็นสิ่งที่จะพัฒนาระบบการปกครองเพื่อป้องกันการละเมิดหรือฝืนการมีระบบกฎหมายที่ดีจะส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม

6. การตอบสนองที่ทันการ ธรรมาภิบาลเป็นการให้การตอบสนองที่ทันต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในเวลาทันการ

7. ความเห็นชอบร่วมกัน สังคมที่ประกอบด้วย บุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ธรรมาภิบาลจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความต้องการที่แตกต่างให้บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวมและของ องค์การเป็นหลัก

8. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในหลักธรรมาภิบาล ต้องมีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

9. ความเสมอภาคและความเกี่ยวข้อง หลักธรรมาภิบาลจะเน้นให้บุคลากรทุกคนในองค์การรู้สึกมีส่วนร่วมหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์การ บุคคลสามารถมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมหลักที่จะช่วยสร้างความเติบโตให้กับหน่วยงาน

กล่าวโดยสรุปการใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนต่อทุกคนด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การควบคุมดูแลการบริหารงานของสถานศึกษา ตลอดจนใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความคุ้มค่าและดำเนินการอยู่บนกฎระเบียบชัดเจน ทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

อนึ่ง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้นำเสนอขั้นตอนในการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการกับสถานศึกษาไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดตั้งกรรมการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลและให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด

ขั้นที่ 2 กำหนดนโยบายเกี่ยวกับธรรมาภิบาล การวางกรอบนโยบายของสถานศึกษาต้องกำหนดไว้อย่างเด่นชัด และมีมาตรการผลักดันให้มีการปฏิบัติตาม

ขั้นที่ 3 กำหนดทิศทาง นโยบาย เป้าหมายและยุทธศาสตร์ เพื่อควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้เป็นระยะ

ขั้นที่ 4 การกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษาต้องสร้างระบบติดตามและประเมินผลขึ้นมาเพื่อกำกับการทำงานตามแผนการทำงาน

ขั้นที่ 5 การเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ประสบการณ์

ประสบการณ์เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อความคิดเห็นเนื่องจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมานานจะสามารถมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ ได้แก่ สมพงษ์ สิริเขต (2523) ได้ทำการศึกษากระบวนการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ว่าได้ปฏิบัติตามกระบวนการบริหารหรือไม่อย่างไร และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่า ครูใหญ่ที่มีคุณวุฒิ ประสบการณ์ในตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน ที่แตกต่างกัน มีกระบวนการบริหารแตกต่างกันหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษารอบองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2522 จำนวน 371 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์มากและมีประสบการณ์น้อย มีการบริหารงานในด้านการจัดองค์การ แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ศิวเทพ สมจิต (2546) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์การทำงานของข้าราชการครู กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครู จำนวน 103 คน ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานพัฒนาของโรงเรียนประถมศึกษา กิ่งอำเภอนิคมพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับมากและปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนาการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร จำแนกตามประสบการณ์ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การดำเนินงานพัฒนาบุคลากรด้านการส่งบุคลากรไปศึกษา ฝึกอบรมหรือดูงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นภดล หัตถาพงษ์ (2547) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ด้วยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จำแนกตามประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครู อาจารย์ สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จำนวน 305 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 40 คน ครู-อาจารย์ จำนวน 265 คน ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำประสบการณ์มาใช้เป็นตัวแปรหนึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ที่ตั้ง

จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2561) ได้มีการสรุปความหมายเกี่ยวกับชุมชนกับเมืองว่า ในทางสังคมวิทยาแบ่งชุมชนออกเป็น 2 แบบ คือ ชุมชนชนบท (Rural) และเมือง (Urban) และราชบัณฑิตยสถาน (2524, หน้า 316, 408) ให้ความหมายของคำว่า ชนบทและเมืองไว้ดังนี้ ชนบท หมายถึง ส่วนที่อยู่นอกเขตเมืองหรือเขตเทศบาล มีประชากรที่เลี้ยงชีพด้วยการเกษตรกรรมเป็นสำคัญ มีระเบียบสังคมที่สอดคล้องกับลักษณะชุมชนแบบหมู่บ้าน ตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มก้อน หรือกระจัดกระจายตามลักษณะภูมิประเทศหรือตามประเพณีนิยม

เมือง เป็นชุมชนแบบหนึ่ง เช่น ในสหรัฐอเมริกา ชุมชนเมือง ก่อน พ.ศ. 2453 หมายถึง เขตที่มีจำนวนประชากรตั้งแต่ 8,000 คนขึ้นไป แต่หลังจากปี พ.ศ. 2453 หมายถึง เขตที่มีจำนวนประชากรตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป ส่วนในประเทศไทยกำหนดให้เขตเทศบาล มีประชากรจำนวนตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป เป็นเขตเมือง

เนื่องจากชนบทและเมืองมีความแตกต่างกันด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร และสิ่งแวดล้อม นักสังคมวิทยาจึงได้ที่บายความแตกต่างระหว่างชุมชนและเมืองในด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้ (Sorokin & Zimmerman, 1929, pp. 56-57 อ้างถึงใน วิจิตำรำ ตำรำเรีเพื่อโลกรำเรี, 2559)

ด้านอาชีพ (Occupation) ชนบท เป็นชุมชนที่ประกอบด้วยประชากรและครอบครัว ที่ประกอบอาชีพการเกษตร ส่วนอาชีพอื่น ๆ มีน้อยกว่าอาชีพเกษตรกรรม สำหรับในเมือง ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกี่ยวกับเครื่องจักรกลอุตสาหกรรม การค้าพาณิชยกรรม นักวิชาการ การปกครองและอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เกษตรกรรม

ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ชนบท เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดตามธรรมชาติและมีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติโดยตรง สำหรับเมือง สิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นและมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ประชาชนห่างไกลจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

ด้านขนาดของชุมชน (Size of community) ชนบท เป็นชุมชนของเกษตรกรขนาดเล็ก ๆ แต่ใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ในการประกอบอาชีพ ส่วนในเมือง เป็นชุมชนขนาดใหญ่ ขนาดของชุมชนจะมีความสัมพันธ์กับความเป็นเมือง

ด้านความหนาแน่นของประชากร (Density of population) ชนบท ความหนาแน่นของประชากรในชนบทจะต่ำกว่าในเมือง ส่วนในเมือง ความหนาแน่นของประชากรสูงกว่าชนบท และมีความสัมพันธ์กับความเป็นเมือง

ด้านความต่างแบบกันหรือความเป็นแบบเดียวกันของประชากร (Heterogeneity and homogeneity of population) ชนบท ประชากรมีความเป็นแบบเดียวกันในลักษณะของเชื้อชาติ และความรู้สึกทางสังคม ส่วนในเมือง ประชากรมีความแตกต่างกันมากและความเป็นเมืองจะมีความสัมพันธ์กับความต่างแบบของประชากร

ด้านความแตกต่างทางสังคมและการแบ่งชั้นทางสังคม (Social differentiation and stratification) ชนบท มีความแตกต่างทางสังคมและการแบ่งชั้นทางสังคมน้อย ส่วนในเมือง มีความแตกต่างทางสังคมและการแบ่งชั้นทางสังคมมาก

ด้านการเคลื่อนที่ทางสังคม (Social mobility) ชนบท การเปลี่ยนแปลงในด้านที่อยู่อาศัย อาชีพและอื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงน้อย ส่วนการย้ายถิ่นจะเป็นไปในลักษณะจากชนบทไปสู่เมือง ส่วนในเมือง มีการเคลื่อนที่ทางสังคมมากกว่าชนบท การเคลื่อนที่ทางสังคมจะมีความสัมพันธ์กับความเป็นเมือง โดยปกติจะมีการย้ายถิ่นจากชนบทเข้ามาอยู่ในเมืองแต่ถ้าเกิดเหตุการณ์วิกฤต คนในเมืองจะมีการอพยพจากเมืองไปสู่ชนบท

ด้านระบบของการกระทำระหว่างกัน (System of interaction) ชนบท มีการติดต่อและการสื่อสารกันน้อยกว่าคนในเมือง มีการติดต่อและมีความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ ความสัมพันธ์จะเป็นแบบส่วนตัวง่าย ๆ แต่จริงใจ สำหรับเมือง มีการติดต่อและสื่อสารกันมาก อาณาเขตของการกระทำระหว่างกันกว้างมากกว่าในชนบท มีการติดต่อและ มีความสัมพันธ์แบบทฤษฎีภูมิ ไม่มีความเป็นกันเองความสำคัญ คงอยู่เพียงระยะสั้น ๆ รูปแบบความสัมพันธ์มีความซับซ้อนยุ่งยาก ผิดเฟิน

สรุปว่า ชนบท หมายถึง ส่วนที่อยู่นอกเขตเมืองหรือเขตเทศบาล เป็นเขตแดนที่พ้นจากเมืองออกไป มีประชากรที่เลี้ยงชีพด้วยการเกษตรกรรมเป็นสิ่งสำคัญ มีระเบียบสังคมที่สอดคล้องลักษณะชุมชนแบบหมู่บ้าน ตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มก้อน หรือกระจัดกระจายตามลักษณะภูมิประเทศหรือตามประเพณีนิยม มีความหนาแน่นของประชากรน้อยกว่าในเมือง

เมือง หมายถึง การตั้งถิ่นฐานถาวรขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยสิ่งปลูกสร้างถาวร อันได้แก่อาคารบ้านเรือน มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า และถนน เป็นต้น เมืองจะเป็นที่อยู่อาศัยของพลเมืองจำนวนมาก มีความหนาแน่นของประชากรอยู่ในระดับสูง ประชากรของแต่ละเมืองประกอบไปด้วย คนต่างเพศ ต่างวัย ต่างสถานภาพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม เมืองจะมีระบบการบริหารและการปกครองเป็นของตนเอง และลักษณะเด่นที่เห็นชัด ๆ อีกประการหนึ่ง คือ เมืองจะประกอบด้วยองค์กรทางสังคมต่าง ๆ มากมาย นอกจากนั้นยังเป็นศูนย์รวมของขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ

ดังนั้น ที่ตั้งจึงเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อความคิดเห็นเนื่องจากผู้อยู่ในเขตเมืองกับผู้อยู่ในเขตนอกเมือง มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มีมุมมองที่ไม่เหมือนกัน เพราะแต่ละคนย่อมผ่านการบริหารงานของผู้บริหารไม่เหมือนกัน ในเขตเมืองจะเป็นการบริหารแบบชุมชนเมือง ประสบการณ์ของแต่ละคนจึงแตกต่างกัน สอดคล้องกับบุญเสริม มงคลดาว (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องคุณธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาด และสถานที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อการปฏิบัติตามคุณธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารอยู่ในเขตเทศบาลจะเป็นการบริหารงานแบบชุมชนเมือง ซึ่งมีความหลากหลายในการบริหาร เพราะในชุมชนเมืองครูส่วนมากจะมีอายุการทำงานที่มาก และมีภารกิจส่วนตัวที่มากขึ้นด้วย ในการบริหารงานของผู้บริหารจึงมีความเกรงใจสูง ซึ่งต่างกับผู้ที่อยู่นอกเขตเทศบาล ส่วนมากแล้วเป็นครูที่มีอายุราชการน้อย อายุตัวน้อยตามไปด้วย การบริหารงานสามารถใช้หลักธรรมาภิบาลได้อย่างเต็มที่

ขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียนเป็นตัวแปรในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จำแนกออกเป็น 4 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่ที่สุด ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของพฤติกรรมการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสนอง พาหอม (2531) กล่าวว่า ผู้บริหารย่อมมีอุปสรรคในการบริหารงานขนาดของสถานศึกษาเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญเพราะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหาร มีความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ธงชัย สันติวงษ์ (2542) โรงเรียนเป็นองค์กรที่สำคัญในการจัดการศึกษาขนาดขององค์กรมีส่วนสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรประสบความสำเร็จได้มากหรือน้อย เพิ่มก้อนใหญ่ กิจกรรมในองค์กรจะมีความซับซ้อน ตลอดจนทรัพยากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรเปลี่ยนแปลง มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกเป็นจำนวนมาก วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น อุดร แผ่พร (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ครู อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมบริหารวิชาการในโรงเรียนบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบมากน้อยต่างกัน อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของทักษิณา เหลืองทวีผล (2551, หน้า 154-158) เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรื่องค่าเฉลี่ยจากสูงสุดลงมา ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่าและหลักความโปร่งใส ตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมพบว่า สถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จึงสรุปได้ว่า ขนาดของสถานศึกษามีความสำคัญกับการศึกษาพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษยังมีความพร้อมในภารกิจการบริหารงานทุก ๆ ด้านมากกว่าขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ทั้งในด้านงานวิชาการ งานบุคลากร

งานบริหารทั่วไป และงานงบประมาณ ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของโรงเรียนมาเป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุวรรณ ทองคำ (2545, หน้า 181-199) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากเกือบทุกหลัก ยกเว้นหลักคุณธรรมที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาเกือบทุกลักษณะและสถานภาพ ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก ยกเว้น ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในระดับมากที่สุด วิยวุฒิ คุณวุฒิทางการศึกษาประสบการณ์การบริหาร และขนาดของสถานศึกษา ที่ผู้บริหารดำรงตำแหน่งอยู่กับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

เกียรติยศ เอี่ยมคงเอก (2546, หน้า 46-60) ได้ศึกษาการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในทรรคนะบุคลการสถานศึกษาโพธิ์นิมิตวิทยาคม จังหวัดนนทบุรี พบว่า ทิศนะบุคลการต่อการบริหารงานสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่

หลักนิติธรรม พบว่า บุคลากรมีทัศนะว่าการบริหารงานทุกด้านอยู่ในระดับมาก การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และการบริหารกิจการนักเรียนเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

หลักคุณธรรม พบว่า บุคลากรมีทัศนะว่าการบริหารงานทุกด้านอยู่ในระดับมาก การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และการบริหารกิจการนักเรียน โดยใช้หลักธรรมในการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

หลักความโปร่งใส พบว่า บุคลากรมีทัศนะว่า การบริหารงานทุกด้านอยู่ในระดับมาก การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และการบริหารงานวิชาการด้วยความโปร่งใสจริงใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

หลักความรับผิดชอบ พบว่า บุคลากรมีทัศนะว่า การบริหารงานทุกด้านอยู่ในระดับมาก บุคลากรมีความรับผิดชอบในการบริหารงานวิชาการ งานกิจการนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

หลักการมีส่วนร่วม พบว่า บุคลากรมีทัศนะว่า ในด้านการบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานอาคารสถานที่ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

หลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีทัศนะว่า ในด้านการบริหารงานธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสดุ อาคารสถานที่ บุคลากร บริหารงานได้อย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

กัลยา ฌ น่าน และคณะ (2546, หน้า 194) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการ บริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 1 ทั้ง 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ข้าราชการครูมีความเห็นว่าผู้บริหารมีการปฏิบัติตาม หลักธรรมาภิบาลแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบ ด้านหลักการใช้คุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกษม วัฒนชัย (2546, หน้า 20) ได้เสนอเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล 7 ด้าน คือ

1. การบริหารการศึกษาต้องสอดคล้องและตอบสนองต่อนโยบายและความต้องการ ของระบบการศึกษาไทยสิ่งใดที่ Non Relevance หรือ Less Relevance ต้องตัดทิ้งเพราะงบประมาณ ไม่เพียงพอสำหรับทำทุกอย่าง ดังนั้น สิ่งที่ควรเน้นในหลักธรรมาภิบาลว่าถ้าเอาไปใช้ในสิ่งที่ ไม่มีประโยชน์หรือเป็นประโยชน์เฉพาะตนหรือพวกพ้อง ต้องรับผิดชอบในเชิงธรรมาภิบาล กล่าวคือ งบประมาณที่ได้มาต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจะคอร์รัปชันไม่ได้ตรงนี้ถือเป็นหลัก ธรรมาภิบาลที่สำคัญ

2. กระบวนการบริหารต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และได้ประสิทธิผล (Effectiveness) ควรมีการจัดทำเครื่องมือในการพิสูจน์เรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. ทุกขั้นตอนต้องโปร่งใส (Transparency) และมีเหตุผล (Reasonableness) เรื่องความมี เหตุผลมาจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งมา 3 เรื่องใหญ่ ๆ คือ 1) ทางสายกลาง (Moderation) หรือมัชฌิมาปฏิปทา 2) ทำอะไรต้องมีเหตุผล (Reasonableness) 3) มีภูมิคุ้มกัน (Self immunity) ในเรื่องความมีเหตุผลนอกจากจะโปร่งใสแล้วยังมีเหตุผลอธิบายได้ อีกด้วย

4. หลักการมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม (Consensus orientation) เมื่อมีความแตกต่าง ในความเห็นในสังคมจะต้องดำเนินการหาข้อตกลงร่วมที่ดีที่สุด เป็นกลางที่สุดและเป็นความสนใจ ร่วมของสังคมนั้น ๆ การที่จะได้มาซึ่งฉันทานุมัติร่วมนี้จำเป็นต้องมีความเข้าใจถึงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และแง่มุมทางสังคมของชุมชนนั้น ๆ เป็นอย่างดี

5. หลักคุณธรรม (Morality) คนมีจิตสำนึกและยึดมั่นในความถูกต้องดีงามมีคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย

6. หลักความคุ้มค่าหรือหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and efficiency) มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าโดยยึดถือประโยชน์สูงสุดของสังคมและประเทศชาติ

7. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) บริหารจัดการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมในทุก ๆ ระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญและมีผลกระทบต่อผู้คนและสังคม หลักการมีส่วนร่วมนี้ถือว่าเป็นหลักการสำคัญของการบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล ซึ่งในระบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์สามารถทำได้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในเรื่องการเลือกตั้ง การสอบถาม การไต่สวนสาธารณะ การประชุมสาธารณะการประชาสัมพันธ์ การออกเสียงประชามติ การแสดงมติมหาชน การเสนอร่างกฎหมายการระงับยับยั้ง การออกกฎหมายหรือโครงการของรัฐและการถอดถอนสำหรับธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

กฤษณา คงรัตน์ และคณะ (2547, หน้า 99-112) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 7 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 7 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านหลักนิติธรรม และด้านความโปร่งใส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 7 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ที่ผู้บริหารได้ปฏิบัติงานมา ผลการเปรียบเทียบ ด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิรินารถ นันทวัฒน์ภิรมย์ (2547, หน้า 51-91) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลอำเภอเมืองลำพูน พบว่า การบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป ในภาพรวมมีการบริหารงานที่ผ่านระดับคุณภาพ การมีความตระหนักถึงความสำคัญจนถึงระดับคุณภาพการมีความพยายาม ส่วนการบริหารงานด้านงบประมาณ มีการบริหารที่ผ่านระดับคุณภาพ การบรรลุผลตามเกณฑ์ เมื่อพิจารณาการบริหารงานในแต่ละด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานที่ผ่านระดับคุณภาพ การมีความตระหนักถึงความสำคัญและระดับการมีความพยายาม จนถึงระดับคุณภาพการบรรลุผลตามเกณฑ์ ในด้านวิชาการ ได้แก่ การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติ และผลงานที่เกิดขึ้น ด้านงบประมาณ ได้แก่ การมอบหมายให้ผู้มีความรับผิดชอบในการจัดเก็บ

ควบคุมและเบิกจ่ายพัสดุ และแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีอย่างสม่ำเสมอทุกปี ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ การมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรในแต่ละตำแหน่งตามความสามารถ และความเหมาะสมเป็นลายลักษณ์อักษร และด้านการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ การจัดทำสำมะโนและระบบข้อมูลสารสนเทศจากการทำสำมะโนทะเบียนผู้เรียน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับปัญหาในการบริหารงาน พบว่าด้านวิชาการมีปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรอย่างชัดเจน ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ด้านงบประมาณ ขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ด้านบริหารงานบุคคล สถานศึกษาประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ในการรับผิดชอบงานที่นอกเหนือจากงานในด้านการเรียนการสอน และด้านการบริหารทั่วไป สถานศึกษาขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านธุรการและเทคโนโลยี ส่วนข้อเสนอแนะในการบริหารงาน คือ ด้านวิชาการควรมีการจัดอบรมในการทำหลักสูตร และควรมีการทำหลักสูตรในรูปแบบคณะกรรมการ ด้านงบประมาณ ควรมีการจัดอบรมการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ด้านการบริหารบุคคล ควรมีการประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาในการจัดหาอัตรากำลังที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และด้านการบริหารทั่วไป ควรมีการประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาในการจัดหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้แก่ผู้รับผิดชอบ และที่สำคัญผู้บริหารควรนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นแนวทางในการบริหารงานในสถานศึกษาร่วมกับหลักการบริหารอื่นด้วย

จำริญ บูรณกุล และคณะ (2547, หน้า 93-103) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะของข้าราชการครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร พบว่า ข้าราชการครูมีทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยหลักความคุ้มค่ามีทักษะในการปฏิบัติสูงสุด ส่วนหลักคุณธรรมมีทักษะในการปฏิบัติต่ำสุด ผลการเปรียบเทียบทักษะของข้าราชการครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร จำแนกตามตำแหน่งและระดับการจัดการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและข้าราชการครูมีทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รับขวัญ ภาคภูมิ (2547, หน้า 78-89) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกการบริหารตามขนาดของสถานศึกษา

พบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์ (2548, หน้า 96-98) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เปรียบเทียบสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหาร เปรียบเทียบสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับช่วงชั้นในการจัดการศึกษา และเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี จำนวน 546 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มตามระดับชั้น (Stratified random sampling) ตามระดับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับและแบบสอบถามปลายเปิด ส่งไปยังผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 546 ฉบับ ได้รับคืน 543 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.45 สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ *t*-test ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี ที่มีประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหารแตกต่างกัน พบว่า ในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการบริหารตั้งแต่ 1-10 ปี และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป มีสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่มีด้านที่แตกต่างกัน 1 ด้าน คือ ด้านหลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี ที่จัดการศึกษาในระดับช่วงชั้นแตกต่างกัน พบว่า ในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 และผู้บริหาร

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 มีสภาพการการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

4. ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ที่ได้จากคำถาม
 ปลายเปิด พบว่า ด้านที่มีจำนวนความถี่ของปัญหา 3 ลำดับแรก คือ ด้านความโปร่งใส ด้านหลัก
 นิติธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยครูได้เสนอแนวทางแก้ไขด้านหลักความโปร่งใส
 มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านนิติธรรม ซึ่งปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
 ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับค่าเฉลี่ยที่ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล
 จากแบบสอบถามแบบประมาณค่า

ภาวิณี ชินคำ (2548, หน้า 99-101) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล
 ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่
 การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารและครูมัธยมศึกษาโดยรวม มีปัญหาในการบริหารงาน
 ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน และรูปแบบ
 การบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย โครงสร้างสำคัญ คือ การวางแผน

ไพศาล ตั้งสมบูรณ์ (2548, หน้า 87-88) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร
 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร
 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร
 สถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความคาดหวังต่อการใช้หลักธรรมาภิบาล
 ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร ในภาพรวม
 อยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติจริงและความคาดหวังต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร
 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร ไม่มีความแตกต่างกัน
 แต่ค่าเฉลี่ยของความคาดหวังสูงกว่าการปฏิบัติจริง

รจนา ยศขสาร และคณะ (2548, หน้า 84-90) ได้ศึกษาการบริหารการจัดการแบบ
 ธรรมาภิบาล ศึกษากรณี: การบริหารการจัดการใน โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและขั้นตอนการบริหารงานใน โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทั่วไป และการบริหารงานโดยพิจารณาในเชิงกระบวนการ
 ที่สอดคล้องกับวิธีบริหารจัดการที่ดี (Good governance) ตามแนวการปฏิรูประบบราชการ
 ศึกษายุทธศาสตร์การปรับเปลี่ยน โครงสร้างการบริหารงาน เพื่อตอบสนองระบบการบริหารจัดการ
 ที่ติดตามแนวปฏิรูประบบราชการ ศึกษาถึงสภาพความต้องการและปัญหาของการเตรียมความพร้อม
 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการปรับเปลี่ยนการบริหารงานไปสู่

ระบบการบริหารจัดการที่ดี หรือ ธรรมชาติตามแนวปฏิรูปการศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จากผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมทั้งสิ้น 12 สถานศึกษาสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ประจำจังหวัดได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบขั้นตอนการบริหารการจัดการโดยทั่วไปในสถานศึกษา ในเป้าหมายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการจัดโครงสร้างขององค์การเป็นแบบทางการ มีสายการบังคับบัญชา เป็นแนวตั้งการกำหนดแผนงาน หรือยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาเป็นไปให้สอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ และธรรมนูญของสถานศึกษา ผู้บริหารและคณะครู อาจารย์เป็นผู้จัดทำ แผนแม่บทการดำเนินงานของสถานศึกษาร่วมกัน การบริหารและการจัดการเน้นการกำกับติดตาม ดูแลและควบคุมการดำเนินการไปตามสายบังคับบัญชา การบริหารงานคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและการเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้หลักการบริหารโดยเน้นการแบ่งแยกอำนาจ หลักกฎระเบียบ หลักเอกภาพ และหลักการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง ผู้บริหาร ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากที่ควรนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีตามแนวทางการปฏิรูป การบริหารราชการมาใช้เป็นหลักการสำคัญในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ ว่าควรมีการปรับปรุงวิสัยทัศน์ให้ไปในแนวทางเดียวกัน และเห็นด้วยในระดับมากในการปรับปรุง รูปแบบการดำเนินการของสถานศึกษาในด้านการสั่งการ การประสานงาน สภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาการสื่อสารภายในและภายนอก พฤติกรรมและวัฒนธรรมขององค์การ สายการ บังคับบัญชา และขวัญกำลังใจเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ นโยบายการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งผู้บริหาร ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการทั้งก่อนและหลักจากการปฏิรูประบบราชการ โดยเกือบทุกสถานศึกษา ได้ดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป และยังให้ความสำคัญอย่างมากกับการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการดำเนินการตามนโยบายของต้นสังกัดอย่างเคร่งครัด และยังให้ความเห็นป้องกันว่า สถานศึกษา ต้องการความชัดเจนจากต้นสังกัดในประเด็นสำคัญในหลายเรื่องเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในเรื่อง ของงบประมาณ ความเสมอภาคในการได้รับการประเมินคุณภาพทางการศึกษาโดยตรงไปตรงมา และเที่ยงธรรม

สามารถ อินตามูล (2548, หน้า 105-121) ได้ศึกษาการใช้ธรรมชาติในการบริหารของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 5 ประชากรที่ใช้ใน การวิจัยในครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 จำนวน 474 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 209 คน โดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ที่ระดับ

ความเชื่อมั่น 95% โดยแบ่งตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 กลุ่ม คือ สถานศึกษาที่มีผู้บริหารดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป 163 คน สถานศึกษาที่มีผู้บริหารดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 7-9 ปี 22 คน และสถานศึกษาที่มีผู้บริหารดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 6 ปีลงมา 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ ANOVA ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบและใช้ Scheffe ในเปรียบเทียบรายคู่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าในการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 พบว่า การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกหลักยกเว้น หลักความคุ้มค่า และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป กับตั้งแต่ 7-9 ปี มีการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ 7-9 ปี กับตั้งแต่ 6 ปีลงมา มีการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในหลักนิติธรรมและหลักความโปร่งใส
3. ปัญหาในการใช้ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารกำหนดหน้าที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ ของบุคลากรไม่เหมาะสมกับความถนัด รองลงมา คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการงบประมาณของสถานศึกษา และผู้บริหารไม่ได้ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดขึ้น
4. แนวทางในการใช้ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ที่สำคัญ คือ ผู้บริหารควรกำหนดแผนและขั้นตอนการรับผิดชอบงานต่าง ๆ โดยชี้แจงการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมให้บุคลากร ทำตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและต้องมีการลงโทษบุคลากรที่ประพฤติผิด

กฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างจริงจังและควรจัดกิจกรรมเพื่อชดเชยong เขตชุมชนกลางที่ปฏิบัติงานดีเด่นเป็นประจำ

พรหมเมศวร์ คำผาบ (2549, หน้า 69-76) ได้วิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 จากผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หลักความคุ้มค่า รองลงมา คือ หลักความโปร่งใส ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักนิติธรรม เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้าราชการครู และเมื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสถานศึกษา จำแนกตามขนาด พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้ง 3 ด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ กล่าวได้ว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

ฉนิรัตน์ ภิญาโณภาพสกุล (2549, หน้า 157-165) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามไปยังผู้บริหาร ครูบุคลากรทางการศึกษา รวม 368 คน ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืน 303 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.34 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวหรือ *F-test* เมื่อพบความแตกต่างทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธี *LSD* ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมมีการบริหารตามหลักการทุกหลักการอยู่ในระดับมากทุกด้านและทุกเรื่อง ยกเว้น การบริหารงานวิชาการตามหลักนิติธรรมในเรื่องการจัดการหลักสูตรและแผนการเรียนรู้อ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการบริหารงานตามหลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษา ขนาดเล็กมีการบริหารงานตามหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่ามากกว่าสถานศึกษา ขนาดกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

2.1 การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาทุกขนาดบริหารตามหลักนิติธรรม ไม่แตกต่างกันทุกข้อ สถานศึกษาขนาดใหญ่บริหารงานตามหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ในเรื่องการจัดสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอนการนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ในเรื่องการจัดสื่อและประเมินผลการเรียนการสอนมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษา ขนาดเล็กมีการบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่าในเรื่องการจัดการจัดสื่อและวัสดุเพื่อการเรียนการสอนตามหลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่าในเรื่องการนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอน และตามหลักความคุ้มค่าในเรื่องการจัดสื่อและประเมินผลการเรียนการสอนมากกว่าสถานศึกษา ขนาดกลาง

2.2 การบริหารงานบุคลากร สถานศึกษาขนาดใหญ่บริหารงานตามหลักนิติธรรม ในเรื่องการวางแผนอัตราบุคลากรและตามหลักธรรมาภิบาลทุกหลักการในเรื่องการบำรุงรักษาบุคลากรการพัฒนาบุคลากรและการประเมินบุคลากรมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดเล็กบริหารงานตามหลักนิติธรรมในเรื่องการวางแผนอัตราบุคลากรตามหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ในเรื่องการบำรุงรักษาบุคลากรตามหลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่าในเรื่อง การพัฒนาบุคลากรและตามหลักความรับผิดชอบหลักความคุ้มค่าในเรื่องการประเมินบุคลากรมากกว่าสถานศึกษา ขนาดกลาง

จำนงค์ นาหนองตูม (2550, หน้า 78-94) ได้ศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามวิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ข้าราชการครู จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ คือ ค่าที (t -test) ผลการวิจัยพบว่า

1. การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ข้าราชการครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาล
ไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ .05
3. ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลัก
ธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
ที่ระดับมีนัยสำคัญทางสถิติ .05
4. ข้าราชการครูที่มีปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยภาพรวม
ไม่แตกต่างกันที่ระดับมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สุรัชย์ ขวัญเมือง (2550, หน้า 62) กล่าวว่า หลักการสำคัญ 6 หลักการ ที่เป็นที่ยอมรับ
ทั่วไป ทว่าเป็นหลักการสำคัญของธรรมาภิบาล คือ

1. หลักความโปร่งใส (Transparency) เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกองค์กรให้มีความโปร่งใส มีกระบวนการทำงาน
กฎเกณฑ์กติกา ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยมุ่งตรงไปตรงมาตรวจสอบได้ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล
ข่าวสารของทางราชการได้สะดวก มีระบบตรวจสอบที่ดี มีสื่อมวลชนที่เป็นอิสระ
2. หลักนิติธรรม (Rule of law) มีกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่มีความเที่ยงตรงเป็นธรรม
ต่อทุกฝ่ายในสังคม และการบังคับใช้กฎหมาย มีความยุติธรรมและบังคับใช้อย่างเสมอภาค
เท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ
3. หลักความรับผิดชอบ (Responsiveness) ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ มีจิตสำนึก
ในความรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจกระทำการใด ๆ ต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบต่อ
ต่อสาธารณะหรือผู้มีส่วนได้เสียกับหน่วยงานนั้น และกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำนั้น ๆ
4. หลักความเสมอภาค (Equity and inclusiveness) มีการกระจายการพัฒนาและ
ประโยชน์ต่าง ๆ ที่รัฐพึงจัดสรรอย่างทั่วถึงทัดเทียมกัน ซึ่งประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาส
ต่าง ๆ ในสังคม เช่น โอกาสในการพัฒนาในความเป็นอยู่ที่ดีได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
สำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่สุดในสังคม ซึ่งจะต้องถูกนับรวมในการได้รับประโยชน์และโอกาส
ดังกล่าวด้วย
5. หลักการมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม (Consensus orientation) เมื่อมีความแตกต่าง
ในความเห็นในสังคมจะต้องดำเนินการหาข้อตกลงร่วมที่ดีที่สุด เป็นกลางที่สุดและเป็นความสนใจ

ร่วมของสังคมนั้น ๆ การที่จะได้มาซึ่งฉันทานุมัติร่วมกันจำเป็นต้องมีความเข้าใจถึงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และแง่มุมทางสังคมของชุมชนนั้น ๆ เป็นอย่างดี

6. หลักคุณธรรม (Morality) คนมีจิตสำนึกและยึดมั่นในความถูกต้องดีงามมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย

7. หลักความคุ้มค่าหรือหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and efficiency) มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยยึดถือประโยชน์สูงสุดของสังคมและประเทศชาติ

8. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) บริหารจัดการ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในสังคมในทุก ๆ ระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญ และมีผลกระทบต่อผู้คนและสังคม หลักการมีส่วนร่วมนี้ถือว่าเป็นหลักการสำคัญของการบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล ซึ่งในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์สามารถทำได้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในเรื่องการเลือกตั้ง การสอบถาม การไต่สวนสาธารณะ การประชุมสาธารณะการปรึกษาหารือ การออกเสียงประชามติ การแสดงมติมหาชน การเสนอร่างกฎหมายการระงับยับยั้ง การออกกฎหมาย หรือโครงการของรัฐและการถอดถอนสำหรับธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

อรทัย แสงทอง (2551, หน้า 96-104) ได้ศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร:กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร และนำเสนอหลักการและแนวการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาเขตตลิ่งชัน ซึ่งกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน สำนักการศึกษา จำนวน 329 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .96 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และใช้สถิติทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นครูผู้สอนและเป็นเพศหญิง มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอายุ 50 ปีขึ้นไป และมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 20 ปีขึ้นไป

2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอนมีการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การนำหลักการและแนวการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับหลัก ธรรมาภิบาล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน ทั้ง 6 งานของสถานศึกษาเป็นอย่างดี มีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด

ปริญญา สมัครการ (2551, หน้า 136-162) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและประธานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 2 จำนวน 650 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า มี 2 ส่วน คือ กิจกรรมการบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาล จำนวน 50 ข้อ แบบสอบถามประสิทธิผลของสถานศึกษา จำนวน 47 ข้อ และแบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับการแนวทางการพัฒนา จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีทางสถิติโดยใช้ t -test (Independent sample), F -test (One-way ANOVA), ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ การถดถอยแบบพหุคูณ จากผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา ทั้ง 4 งาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. เปรียบเทียบระดับการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน
4. เปรียบเทียบระดับประสิทธิผล พบว่า ไม่แตกต่างกัน

5. เปรียบเทียบระดับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 ที่มีลักษณะของสถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นต่างกัน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

6. เปรียบเทียบระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 ที่มีลักษณะของสถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นต่างกัน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

7. การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8. อำนวยการพยากรณ์ระดับการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 โดยรวม พบว่า มี 5 ตัวแปร ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

9. การวิจัยในครั้งนี้ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหาร โดยใช้การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน

วินัย สุขसार (2551, หน้า 62-65) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 5 ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเป็นธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 5 จำนวน 272 คน จากสถานศึกษา จำนวน 272 แห่ง ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 5 มีความเป็นธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. อายุของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับความเป็นธรรมาภิบาล

3. ประสพการณ์การบริหารกับความเป็นธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เสริม เกื้อสังข์ (2551, หน้า 62-75) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง และเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะในการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยกำหนดสมมติฐานการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารอยู่ในระดับมาก มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน กำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร การฝึกอบรมพัฒนางาน ตัวแปรตาม คือ หลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 289 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป การใช้หลักธรรมาภิบาล ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ข้อเสนอแนะในการใช้หลักธรรมาภิบาล ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค เท่ากับ .97 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ การวิเคราะห์ความแปรปรวน วิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิดโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครตรังใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ

1) หลักความรับผิดชอบ 2) หลักนิติธรรม 3) หลักคุณธรรม ตามลำดับ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุต่างกันมีการใช้หลักธรรมาภิบาลหลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า ต่างกัน ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาล หลักคุณธรรม ต่างกัน ผู้บริหารที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ ต่างกัน ผู้บริหารที่มีจำนวนครั้งการเข้าฝึกอบรมพัฒนางานต่างกันมีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสถานศึกษา โดยภาพรวมด้านหลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า ต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านหลักนิติธรรมผู้บริหารต้องยึดหลักระเบียบและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีด้านหลักคุณธรรม ต้องยืนหยัดในความถูกต้อง ด้านหลักความโปร่งใส ต้องรายงานข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ด้านหลักการมีส่วนร่วม ต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และร่วมชื่นชมผลงาน ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารได้ใช้ทรัพยากรเกิดประโยชน์สูงสุดแต่ควรเพิ่มการปฏิบัติให้ต่อเนื่องสม่ำเสมอ

สันถวันธ์ พยาเลียง (2552, หน้า 73-93) การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วม เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น การศึกษาของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับปัญหาของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ครูไม่เคยรับทราบเรื่องการทำประชาพิจารณ์ กฎระเบียบที่นำมาใช้ในโรงเรียน การบริหารขาดการมีส่วนร่วม ผู้บริหารมักตัดสินใจและยึดเหตุผลตนเองเป็นหลัก ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรฝึกอบรมผู้บริหารให้มีศิลปะในการโน้มน้าวจิตใจ ผู้บริหารควรอดทนด้วยความจริงใจ ผู้บริหารตั้งคณะกรรมการบริหารโดยมีบุคลากรในชุมชนเข้าร่วม ผู้บริหารตั้งคณะกรรมการโดยมีคณะครู ผู้ปกครองและชุมชนมาร่วมประเมินในการบริหารโรงเรียน และผู้บริหารตั้งคณะกรรมการดูแลระบบสารสนเทศและประชาสัมพันธ์

บังอร จันกรม (2552, หน้า 131-147) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามทร. เขต 1 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูต่อ

การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร และเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร จำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1 จำนวน 331 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น .99 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยหลักนิติธรรมอยู่ใน ลำดับแรก รองลงมา คือ หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม ส่วนหลักความโปร่งใส อยู่ในลำดับสุดท้าย และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา ต่อการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหาร พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูที่มี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มิชัช โสกันท์ (2552, หน้า 93-110) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับ ความผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้หลัก ธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาความผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครู และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความ ผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครู จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปด้วยการแจกแจง ความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ความผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้าน ด้านความศรัทธา ด้านความจงรักภักดี อยู่ในระดับมาก และด้านความทุ่มเท อยู่ใน ระดับมากที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามี

ความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชาญชัย พิงขุนทด (2552, หน้า 154-169) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษากับความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ตามทัศนะของครู การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานสถานศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษากับความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานสถานศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ตามทัศนะของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 375 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว (*F*-test) และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ตามทัศนะของครู ทั้งภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานสถานศึกษาของครู การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานสถานศึกษาของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษากับความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานสถานศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ตามทัศนะของครู พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อริศรา ขาวพล (2552, หน้า 138-164) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวม เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติ ตามตำแหน่งหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา ศึกษาปัญหาอุปสรรค
 และข้อเสนอแนะ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 113 คน และครูผู้สอน จำนวน
 120 คน รวมจำนวน 293 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
 ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 56 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ คือ
 ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน
 ทางเดียว และทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก การบริหารงานตามหลักธรรมชาติมากที่สุด
 3 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส ส่วนการเปรียบเทียบระดับการบริหารงาน
 ตามหลักธรรมชาติ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า
 ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูผู้สอน และแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สถานศึกษาเอกชนที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน แตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องหลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลัก
 ความคุ้มค่า ส่วนการบริหารงานตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความโปร่งใส
 ของสถานศึกษาเอกชนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ปัญหาอุปสรรคที่พบ คือ การบริหารงาน
 ตามหลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักความรับผิดชอบ ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข
 การบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ

รินทร์ดี พิทักษ์ (2553, หน้า 53-65) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตาม
 หลักธรรมชาติของผู้บริหาร ในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 จังหวัดสงขลา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม ระดับความคิดเห็น และเปรียบเทียบ
 พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมชาติของผู้บริหารในทัศนะของครู ตามตัวแปร
 เพศวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหาร
 สถานศึกษาตามหลักธรรมชาติของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 ในจังหวัดสงขลา ประจำปีการศึกษา 2551 จำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (*t*-test) การทดสอบเอฟ (*F*-test) และทดสอบความแตกต่าง
 ระหว่างคู่ด้วยสถิติเซฟเฟ ผลการศึกษาพบว่า

1. ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ในความคิดเห็นของครู พบว่า
  - 2.1 ครูเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน
  - 2.2 ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีความคิดเห็นว่าพฤติกรรม การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและตามหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วมและหลักความรับผิดชอบต่อสูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมคิด มาวงศ์ (2554, หน้า 71-79) ได้ศึกษาการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ ขนาดโรงเรียน และที่ตั้ง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน ประกอบด้วย ครูโรงเรียนเทศบาลจังหวัดระยอง จำนวน 94 คน ครูโรงเรียนเทศบาลจังหวัดจันทบุรี จำนวน 99 คน และครูโรงเรียนเทศบาลจังหวัดตราด จำนวน 41 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t -test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ และด้านหลักความโปร่งใส 2) การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามที่ตั้งจังหวัด พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ตั้งจังหวัดระยองกับที่ตั้งจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับที่ตั้งจังหวัดระยองกับที่ตั้งจังหวัดตราด และที่ตั้งจังหวัดจันทบุรีกับที่ตั้งจังหวัดตราด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

แคทซ์ (Katz, 1995, p. 33 อ้างถึงใน บังอร จันกรม, 2552, หน้า 67) ได้กล่าวถึงเรื่องการบริหารที่มีความสำเร็จขึ้นอยู่กับทักษะ 3 ประการ คือ

1. ทักษะด้านมโนคติ (Conceptual skill) หมายถึง ความสามารถในการนึกคิดการสำรวจ การคิดอย่างสร้างสรรค์ สามารถคิดวิเคราะห์หัดตัดสินใจให้งานต่าง ๆ ในหน่วยงานดำเนิน ไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งประกอบด้วย การเป็นผู้นำ การตัดสินใจ (Decisions making) และการบริหารความขัดแย้ง (Conflict managing)

2. ทักษะเชิงเทคนิค (Technical skill) หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ ใช้เครื่องมือระเบียบวิธีการปฏิบัติงานเป็นความสามารถในการใช้เทคนิควิธีการทำงานที่เหมาะสมให้งานบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วยทักษะ 3 ประการ คือ การวางแผน (Planning) กระบวนการกลุ่ม และติดต่อสื่อความหมาย (Group process and communication) และการจัดการ (Management and organization skills)

3. ทักษะเชิงมนุษย์ (Human skill) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงาน ร่วมกับคน สามารถเข้าใจและเข้าใจคนอื่นให้ร่วมมือร่วมใจในการทำงานเป็นอย่างดี และเป็น ความสามารถในทางมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย ทักษะ 3 ประการ คือ การจูงใจและบำรุงขวัญ การประสานงาน และการใช้หลักธรรม

วัง (Wang, 2001, p. 74 อ้างถึงใน ทวีศิลป์ กุลนภาดล, 2547, หน้า 34) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิรูปการอุดมศึกษาของประเทศจีนและเสนอว่า การศึกษาในประเทศจีนมีแนวโน้มจะมีการกระจายอำนาจมากขึ้น โดยสถาบันอุดมศึกษาจะมีโครงสร้างขององค์กรที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น

คราด และวิกิ (Clarke & Vicki, 2001, p. 35 อ้างถึงใน บังอร จันกรม, 2552, หน้า 68) ทำการวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกาน่า พบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนา การปกครองระบอบประชาธิปไตยได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ ท้องถิ่นมากขึ้น โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่เป็นจริงได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการปรับตัวในการปฏิบัติต่าง ๆ ของท้องถิ่น โดยเป็นการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เพื่อเป็นการพัฒนาให้เกิดความเท่าเทียมกันภายในสังคม การใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังคงมีปัญหาย่อยจากการที่ยังคงมีการถือพรรคถือพวกหรือการปกครองแบบอุปถัมภ์

คูเปอร์ และแมคซิดลา (Cooper & Marcella, 2005 อ้างถึงใน บังอร จันกรม, 2552, หน้า 67) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาของโรงเรียนในรัฐ โมรอน โก จากผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างการบริหาร โรงเรียนในเมืองแซนเบอร์นาดีโน ด้านแคร์ฟอ์เนียได้ มีการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้ได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและการจัดการศึกษา อันเป็นการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดโครงสร้างคณะกรรมการบริหารโรงเรียน นอกจากนี้แล้วผลการศึกษายังพบว่า การบริหารการจัดการศึกษาของคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนนั้น ได้มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนอีกด้วย ซึ่งผลที่ได้จะเป็นการบอกถึงความสำเร็จสูงสุดในการบริหาร โรงเรียน และยังเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

กิมเมท (Kimmep, 2005, p. 32 อ้างถึงใน บังอร จันกรม, 2552, หน้า 67) ได้วิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระบอบการเมืองการปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ งานวิจัยนี้ พบว่า ในประเทศที่มีการพัฒนาแล้วได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานมากกว่า ประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่ด้อยพัฒนา โดยเป็นการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ ในเรื่องของนโยบายการบริหารงาน โดยทำการศึกษาในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4 ประเทศนี้ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทยมาเลเซีย และอินโดนีเซีย พบว่า เมื่อมีการศึกษารายกรณีแล้ว พบว่า แต่ละประเทศที่กล่าวมาได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้น และได้รับการพัฒนาอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านการเมือง การบริหาร ซึ่งเป็นแนวทาง ในการพัฒนาบ้านเมือง ก่อให้เกิดการบริหารในรูปแบบใหม่ และเป็นการพัฒนาประชาธิปไตย อย่างดียิ่ง

แม็คมิลแลน และลีช (McMillan & Leah, 2007 อ้างถึงใน บังอร จันกรม, 2552, หน้า 67) ได้ศึกษาเรื่อง การกระจายอำนาจนโยบายทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในประเทศกาน่า ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศกาน่า ได้รับความสำคัญ ในการพัฒนามากขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีการนำนโยบายการกระจายอำนาจภายใต้การใช้หลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อจะเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ แต่ผลการศึกษาพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่เกิดกับการจัดการศึกษาโดยการใช้ นโยบายการกระจายอำนาจ การบริหาร ผลการวิเคราะห์นี้เผยให้เห็นว่ารูปแบบการกระจายอำนาจการบริหาร โดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลนั้นยังคงไม่ประสบความสำเร็จ เพราะว่าอำนาจในการตัดสินใจยังคงอยู่ที่การบริหาร ส่วนกลาง และรัฐบาลขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นแล้วว่ารูปแบบ การกระจายอำนาจการบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาลจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนในส่วน ของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมากขึ้น เพื่อให้ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง

จากที่ได้นำเสนอข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวกับการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลในหน่วยงาน พบว่า ส่วนใหญ่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ประเทศ
 ที่ค่อยพัฒนาเปลี่ยนการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเป็นการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล
 ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น แต่ก็ยังคงมีปัญหา การถือพรรคถือพวก หรือการปกครองแบบอุปถัมภ์

สรุป จากการศึกษาหลักธรรมาภิบาล หลักการบริหารการศึกษาตลอดจนงานวิจัย
 ที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาล
 ได้เข้ามามีบทบาทในทุกองค์กรมากขึ้น เนื่องจากการที่โลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน
 อย่างตลอดเวลา ดังนั้น ระบบการบริหารงานต้องมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้องค์กรดำรงอยู่
 จึงเห็นได้ว่า การบริหารองค์กรในยุคของการเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้นำหรือผู้บริหารต้องมีบทบาท
 ที่สำคัญอย่างมาก ในการนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารองค์กร เพื่อให้เกิด
 ความโปร่งใสในการบริหารงาน เป็นการสร้างความเชื่อมั่น ให้ทุกหน่วยงานและองค์กรสามารถ
 ตรวจสอบการทำงานได้

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียน โดยใช้หลัก
 ธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 28 โดยศึกษา
 การบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน โดยยึดตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ การบริหาร
 โรงเรียนโดยใช้หลักนิติธรรม ซึ่งจะต้องนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียน โดยยึดระเบียบ กฎหมาย
 และข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรและสังคม และส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติ
 ตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ และแนวทางของทางราชการ โดยถือว่าเป็นการปกครอง
 ภายใต้กฎหมาย ไม่ใช่อำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักคุณธรรม
 คือ การบริหารโรงเรียนโดยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมให้บุคลากรนำหลักคุณธรรม
 มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ
 อดทน มีระเบียบ อยู่ใน จนเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักความโปร่งใส
 คือ การบริหารโรงเรียนโดยการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากร
 การบริหารงานทุกฝ่ายให้มีความโปร่งใส การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ตรงไปตรงมา
 ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกและมีกระบวนการตรวจสอบที่ถูกต้อง
 และชัดเจน การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักความร่วมมือ คือ การบริหารโรงเรียนโดยการเปิดโอกาส
 ให้บุคลากรและประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ เพื่อให้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ แก้ปัญหา รวมถึง
 การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ทำงานโรงเรียนโดยใช้หลักความรับผิดชอบ คือ การบริหาร
 โรงเรียนโดยตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนมีความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความกระตือรือร้น
 ในการทำงานและการแก้ไขปัญหาของโรงเรียน การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และคำนึงถึง

ประโยชน์ของส่วนรวม การบริหารงานโรงเรียนโดยใช้หลักความคุ้มค่า คือ การบริหารโรงเรียน โดยตรงทำให้บุคลากรมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า มีการทำงานที่รวดเร็วมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการรักษาสภาพและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

โรงเรียนเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร เนื่องจากการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ เพื่อความคล่องตัว สะดวกรวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยังเป็นเช่นนั้นอารมณ์ที่ต้องการให้โรงเรียนมีการพัฒนาความเข้มแข็งด้วยตนเองเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารจึงต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารโรงเรียน ให้มีความเข้มแข็ง โปร่งใส ตรวจสอบได้ อันเป็นแนวทางของการไม่นำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียง การคอร์รัปชัน การทุจริตในหน้าที่ ซึ่งเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ ดังนั้นการนำหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าดังกล่าว จึงนำมาซึ่งการบริหารโรงเรียนภายใต้ความเชื่อมั่นของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อันเป็นเครื่องมือในการบริหารที่มีประสิทธิภาพและเป็นการสร้างเสริมศักยภาพของโรงเรียนอย่างมั่นคงสืบไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาการใช้และแนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้วิจัยได้ศึกษาดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 28 (ศรีสะเกษ) ปีการศึกษา 2560 จำนวน 56 แห่ง ประกอบด้วยครูจำนวน 2,691 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยศึกษา ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random
sampling) จากประชากรที่เป็นครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
(ศรีสะเกษ) กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 335 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่
และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	620	71
ขนาดกลาง	425	85
ขนาดใหญ่	364	89
ขนาดใหญ่พิเศษ	1,210	90
รวม	2,619	335

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ มี 3 ตอน โดยรายละเอียดของแบบสอบถามเป็นดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ข้อคำถาม 3 ด้าน คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ที่ตั้งโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท์ ทั้งสิ้นจำนวน 36 ข้อ โดยการใช้หลักธรรมาภิบาล 6 ประการคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน โดยมีความหมายของแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน เป็นแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert, 1967) ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล และวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างเครื่องมือ

2. ร่างข้อคำถามตามหลักการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศึกษา

3. ปรีกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

4.1 ดร.สมุท ชำนาญ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4.2 อาจารย์สุพิชญ์ ลาคุณ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

4.3 นายบุญแก้ว กรไกร ผู้อำนวยการโรงเรียนพหุวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

5. ปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอน โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย อำเภอเมือง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Item-total correlation) ผู้วิจัยทำการคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ .36-.85

7. นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่ได้จากข้อ 6 มาหาค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่น .87

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) และมีความสมบูรณ์ ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
2. ผู้ทำวิจัยแจกแบบสอบถาม จำนวน 335 ฉบับ
3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามด้วยตัวเอง ได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 335 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการตอบสถานภาพการตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. การประมวลผลข้อมูลตอนที่ 2 โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เกณฑ์การตัดสินใจประเมิน พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535, หน้า 23-24) มีดังนี้
  - 4.51-5.00 หมายถึง มีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด
  - 3.51-4.50 หมายถึง มีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก
  - 2.51-3.50 หมายถึง มีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง
  - 1.51-2.50 หมายถึง มีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย
  - 1.00-1.50 หมายถึง มีการใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. เปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยใช้สถิติที (t -test) แบบ Independent samples
4. เปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามที่ตั้งโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้สถิติที (t -test) แบบ Independent samples

5. เปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามขนาดโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเอฟ (F -test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และหากมีความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยของแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีความแตกต่างน้อยที่สุดที่มีนัยสำคัญ (LSD : Least significance different)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดำเนินการที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ใน 6 หลัก ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม นั้นหลักความโปร่งใส ตั้งหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า เป็นรายชื่อ รายด้าน และทุกด้าน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และที่ตั้งโรงเรียน ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าทดสอบค่า (t -test)

3. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียนวิเคราะห์โดยใช้ One-way ANOVA และหากมีความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยของแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีความแตกต่างน้อยที่สุดที่มีนัยสำคัญ (LSD : Least significance different)

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตามความคิดเห็นของครู โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผู้วิจัยวิเคราะห์สรุปตามลำดับความสำคัญ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องการใช้และแนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลโดยเริ่มจากการกำหนด สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการแปลความหมายที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	หมายถึง	คะแนนเฉลี่ย
SD	หมายถึง	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	หมายถึง	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	หมายถึง	การทดสอบ (t -test)
F	หมายถึง	การทดสอบเอฟ (F-test)
df	หมายถึง	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	หมายถึง	ผลรวมของความเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสอง (Sum of square)
MS	หมายถึง	ค่าความแปรปรวน (Mean of Square)
p	หมายถึง	ค่าความน่าจะเป็น (Probability) ของความคลาดเคลื่อนในการทดสอบสมมติฐาน
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อผู้บริหาร โรงเรียน โดยการใช้และแนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ได้แก่ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ตั้งโรงเรียน และขนาดโรงเรียน โดยวิธีหาความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของครูต่อผู้บริหารโรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ที่ตั้งโรงเรียน และขนาดโรงเรียน ต่อการบริหารโรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่าที

ตอนที่ 4 แนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อผู้บริหารโรงเรียน โดยการใช้และแนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ได้แก่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ที่ตั้งโรงเรียน และขนาดโรงเรียน โดยวิธีหาความถี่และร้อยละ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ที่ตั้งโรงเรียน และขนาดโรงเรียน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
1.1 ต่ำกว่า 10 ปี	161	48.10
1.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	174	51.90
รวม	335	100.00
2. ที่ตั้งโรงเรียน		
2.1 เขตในเมือง	165	49.30
2.2 เขตนอกเมือง	170	50.70
รวม	335	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
3. ขนาดโรงเรียน		
3.1 ขนาดเล็ก	71	21.19
3.2 ขนาดกลาง	85	25.37
3.3 ขนาดใหญ่	89	26.57
3.4 ขนาดใหญ่พิเศษ	90	26.87
รวม	335	100.00

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อผู้บริหาร โรงเรียน โดยการใช้ และแนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 28 พบว่า ด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มที่มี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 57.91 และรองลงมาคือ กลุ่มที่มี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.09 ผลการวิเคราะห์ด้านที่ตั้งโรงเรียน พบว่า กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มที่ตั้งอยู่นอกเมือง คิดเป็นร้อยละ 51.64 และรองลงมาคือ กลุ่มที่ตั้งอยู่ในเมือง คิดเป็นร้อยละ 48.36 ผลการวิเคราะห์ด้านขนาดของโรงเรียน พบว่า กลุ่มที่มี จำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 26.87 รองลงมาคือ กลุ่มโรงเรียน ขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 26.57 รองลงมาคือ กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 25.35 และกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 21.19

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
แล้วนำมาไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งปรากฏผลดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมและรายด้าน

หลักธรรมาภิบาล	<i>n</i> = 335		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. หลักนิติธรรม	3.98	0.69	มาก	2
2. หลักคุณธรรม	4.00	0.68	มาก	1
3. หลักความโปร่งใส	3.74	0.75	มาก	6
4. หลักความมีส่วนร่วม	3.75	0.84	มาก	5
5. หลักความรับผิดชอบ	3.92	0.75	มาก	3
6. หลักความคุ้มค่า	3.81	0.77	มาก	4
รวม	3.87	0.74	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านหลักคุณธรรม
มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยอีกสามลำดับได้แก่
หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักนิติธรรม	<i>n</i> = 335		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. การนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ใช้ในการบริหารโรงเรียน	4.16	0.76	มาก	2
2. ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและปรับปรุงให้เหมาะสม กับสถานการณ์อยู่เสมอมีเหตุผลและเป็นธรรม	3.90	0.86	มาก	4
3. ดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล	3.92	0.78	มาก	3
4. ดำเนินการเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีที่กฎหมายกำหนด	3.70	1.00	มาก	5
5. มีการส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติ ตามระเบียบ วินัย มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.18	0.83	มาก	1
6. ดำเนินการจัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับบุคลากร ในโรงเรียนเป็นไปตามสายงาน และมีความชัดเจน	4.05	0.82	มาก	3
รวม	3.98	0.69	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการส่งเสริม และพัฒนาให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ วินัย มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ รองลงมา ได้แก่ การนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวงระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ใช้ในการบริหารโรงเรียน และดำเนินการจัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับบุคลากรในโรงเรียน เป็นไปตามสายงาน และมีความชัดเจน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักคุณธรรม	<i>n</i> = 335		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาวิธีการจัด กระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและเท่าเทียมกัน	4.18	0.79	มาก	2
2. ดำเนินการจัด โครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมให้บุคลากร	3.86	0.87	มาก	5
3. ดำเนินการพิจารณาและจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่ นักเรียนเป็นไปอย่างเหมาะสม	3.88	0.86	มาก	4
4. ดำเนินการให้บุคลากรได้รับการพัฒนาด้านความรู้ และวิชาชีพอย่างเป็นธรรมชาติ	4.15	0.81	มาก	3
5. ดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร ด้วยความเป็นธรรม	3.75	0.94	มาก	6
6. การพิจารณาการรับนักเรียนเข้าเรียนเป็นไปด้วยความ เสมอภาคและทั่วถึงตามแผนที่กำหนด	4.20	0.86	มาก	1
รวม	4.00	.68	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย ได้แก่ การพิจารณา การรับนักเรียนเข้าเรียนเป็นไปด้วยความเสมอภาคและทั่วถึงตามแผนที่กำหนด รองลงมา ได้แก่ ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและเท่าเทียมกัน และดำเนินการให้บุคลากรได้รับการพัฒนาด้านความรู้และวิชาชีพอย่างเป็นธรรมชาติ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวม
และรายข้อ

ด้านหลักความโปร่งใส	<i>n</i> = 335		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบข้อมูล การทำงานและผลจัดการศึกษาได้	4.07	0.80	มาก	1
2. ดำเนินการใช้งบประมาณเป็นไปอย่างเปิดเผย ตรวจสอบได้	3.77	0.92	มาก	3
3. ดำเนินการรายงานผลการใช้งบประมาณต่อ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.64	1.04	มาก	4
4. ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่สามารถตรวจสอบได้	3.83	0.91	มาก	2
5. ดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร ที่สามารถตรวจสอบได้	3.53	1.13	มาก	6
6. แจกผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้รับสนับสนุน จากภาคส่วนต่าง ๆ ให้บุคลากรในโรงเรียนทราบ เป็นระยะ ๆ	3.62	0.86	มาก	5
รวม	3.74	.75	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบข้อมูลการทำงานและผลจัดการศึกษาได้ รองลงมา ได้แก่ ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่สามารถตรวจสอบได้ และดำเนินการใช้งบประมาณเป็นไปอย่างเปิดเผยตรวจสอบได้

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความมีส่วนร่วม
โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักความมีส่วนร่วม	<i>n</i> = 335		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณา ความดีความชอบ	3.53	1.17	มาก	6
2. ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติ การประจำปี	3.81	1.08	มาก	3
3. ดำเนินการให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา	3.59	1.00	มาก	5
4. ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดระบบ ควบคุมระบบภายในหน่วยงาน	3.84	1.06	มาก	2
5. ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงาน เป็นทีมและปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุข	3.94	0.88	มาก	1
6. เคารพในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และหาข้อตกลงตามมติที่ประชุม	3.78	0.91	มาก	4
รวม	3.75	0.84	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย ได้แก่ ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมและปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุข รองลงมา ได้แก่ ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดระบบควบคุมระบบภายในหน่วยงาน และดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความรับผิดชอบ
โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักความรับผิดชอบ	<i>n</i> = 335		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ดำเนินการให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติจริง	4.10	0.79	มาก	1
2. ดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของโรงเรียน	4.07	0.82	มาก	2
3. ดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของโครงการ	3.71	0.94	มาก	6
4. ดำเนินการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ	3.75	0.93	มาก	5
5. ปฏิบัติงานเสร็จสิ้นตามกำหนดเวลาและบรรลุตามวัตถุประสงค์	3.81	0.83	มาก	4
6. ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน	4.06	0.87	มาก	3
รวม	3.92	0.75	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย ได้แก่ ดำเนินการให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติจริง รองลงมา ได้แก่ ดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของโรงเรียน และปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวม
และรายข้อ

ด้านหลักความคุ้มค่า	<i>n</i> = 335		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ดำเนินการส่งเสริมให้บุคลากรนำกระบวนการวิจัย มาพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน	3.83	0.90	มาก	3
2. ดำเนินการวางแผนในการจัดหางบประมาณ และใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์	3.80	0.81	มาก	4
3. ดำเนินการให้มีกระบวนการควบคุม ตรวจสอบ ดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุอย่างต่อเนื่องและ เป็นปัจจุบัน	3.73	0.76	มาก	6
4. ดำเนินการมอบหมายการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึง ความสามารถของบุคลากร	3.76	0.83	มาก	5
5. ดำเนินการพัฒนาสถานที่ในบริเวณโรงเรียนให้เป็น แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเพียงพอและสอดคล้อง กับการจัดการเรียนการสอน	3.90	0.91	มาก	1
6. มีการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จาก วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า	3.85	1.00	มาก	2
รวม	3.81	0.77	มาก	

จากตารางที่ 9 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
รายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย ได้แก่
ดำเนินการพัฒนาสถานที่ในบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเพียงพอและ
สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ มีการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จาก
วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า และดำเนินการส่งเสริมให้บุคลากร
นำกระบวนการวิจัยมาพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม ได้แก่ ประสบการณ์ ที่ตั้งโรงเรียน

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

หลักธรรมาภิบาล	ประสบการณ์ทำงาน				<i>t</i>	<i>p</i>
	ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป			
	(<i>n</i> = 161)		(<i>n</i> = 174)			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.09	0.67	3.89	0.69	2.66*	.01
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.03	0.66	3.98	0.70	0.78	.44
3. ด้านหลักความโปร่งใส	4.72	0.06	3.79	0.60	1.02	.31
4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม	3.90	0.77	3.61	0.89	3.13*	.00
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.98	0.71	3.85	0.79	1.58	.11
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.91	0.76	3.71	0.77	2.48*	.01
รวม	4.10	0.60	3.80	0.65	2.25*	.02

*p < .05

จากตารางที่ 10 พบว่า ระดับความคิดเห็นของครู ต่อการบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี มีค่าเฉลี่ยมากกว่าประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลัก
 ธรรมภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 เขต 28 จำแนกตามที่ตั้งโรงเรียน

หลักธรรมภิบาล	ที่ตั้งโรงเรียน				<i>t</i>	<i>p</i>
	เขตในเมือง		เขตนอกเมือง			
	(<i>n</i> = 165)		(<i>n</i> = 170)			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.88	0.77	4.08	0.59	-2.64*	.01
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.88	0.73	4.12	0.62	-3.24*	.00
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.69	0.72	3.80	0.78	-1.35	.18
4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม	3.53	0.83	3.96	0.81	-4.78*	.00
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.85	0.71	3.98	0.79	-1.52	.13
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.77	0.79	3.85	0.75	-.88	.38
รวม	3.77	0.76	3.96	0.72	2.76*	.01

* $p < .05$

จากตารางที่ 11 พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลัก
 ธรรมภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม
 ที่ตั้งโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น
 ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างไม่มี
 นัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

หลักธรรมาภิบาล	ขนาดโรงเรียน															
	ขนาดเล็ก (n = 71)				ขนาดกลาง (n = 85)				ขนาดใหญ่ (n = 89)				ขนาดใหญ่พิเศษ (n = 90)			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ
1. หลักนิติธรรม	4.07	0.74	มาก	3	4.06	0.55	มาก	3	4.03	0.71	มาก	1	3.80	0.71	มาก	2
2. หลักคุณธรรม	4.09	0.69	มาก	2	4.03	0.61	มาก	4	3.95	0.75	มาก	2	3.97	0.68	มาก	1
3. หลักความโปร่งใส	3.95	0.85	มาก	5	3.83	0.70	มาก	6	3.74	0.75	มาก	5	3.51	0.68	มาก	4
4. หลักความมีส่วนร่วม	4.06	0.87	มาก	4	4.08	0.76	มาก	1	3.61	0.79	มาก	6	3.33	0.74	มาก	6
5. หลักความรับผิดชอบ	4.19	0.67	มาก	1	4.01	0.73	มาก	5	3.89	0.76	มาก	3	3.63	0.74	มาก	3
6. หลักความคุ้มค่า	3.91	0.65	มาก	6	4.06	0.66	มาก	2	3.88	0.72	มาก	4	3.42	0.87	มาก	5
รวม	4.04	0.74	มาก		4.01	0.67	มาก		3.85	0.74	มาก		3.61	0.73	มาก	

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ความแปรปรวน เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหาร
โรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 28 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

หลักธรรมาภิบาล	แหล่งความ แปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
1. หลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	4.34	1.45	3.11*	.026
	ภายในกลุ่ม	331	153.58	0.46		
	รวม	334	157.91			
2. หลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.02	0.34	.72	.54
	ภายในกลุ่ม	331	155.14	0.47		
	รวม	334	156.16			
3. หลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	3	8.66	2.89	5.28*	.001
	ภายในกลุ่ม	331	180.98	0.55		
	รวม	334	189.65			
4. หลักความมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	3	34.05	11.35	18.40*	.000
	ภายในกลุ่ม	331	204.05	0.62		
	รวม	334	238.10			
5. หลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	13.52	4.51	8.48*	.000
	ภายในกลุ่ม	331	175.86	0.53		
	รวม	334	189.38			
6. หลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	3	20.10	6.70	12.38*	.000
	ภายในกลุ่ม	331	179.12	0.54		
	รวม	334	199.21			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	13.61	4.54	8.37*	.00
	ภายในกลุ่ม	331	149.91	0.53		
	รวม	334	188.40			

จากตารางที่ 13 พบว่า การบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและด้านหลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกนั้น ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 และเพื่อให้ทราบความแตกต่างรายคู่ ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธีความแตกต่างน้อยที่สุดที่มีนัยสำคัญ (*LSD*: Least significance different)

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบรายคู่ การบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวม จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.04	4.01	3.85	3.61
ขนาดเล็ก	4.04	-	.03	.20	.44*
ขนาดกลาง	4.01	-	-	.16	.40*
ขนาดใหญ่	3.85	-	-	-	.24*
ขนาดใหญ่พิเศษ	3.61	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 14 พบว่า การบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวม จำแนกตามขนาดโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดอื่น ๆ

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบรายกลุ่ม การบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร
โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักนิติธรรม
จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.07	4.06	4.03	3.80
ขนาดเล็ก	4.07	-	.01	.04	.27*
ขนาดกลาง	4.06	-	-	.03	.26*
ขนาดใหญ่	4.03	-	-	-	.23*
ขนาดใหญ่พิเศษ	3.80	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 15 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบ ด้านหลักนิติธรรม การบริหาร โรงเรียน
โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 28 ระหว่างขนาดโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดอื่น ๆ

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบรายกลุ่ม การบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร
โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความโปร่งใส
จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		3.95	3.83	3.74	3.51
ขนาดเล็ก	3.95	-	.12	.21	.44*
ขนาดกลาง	3.83	-	-	.09	.32*
ขนาดใหญ่	3.74	-	-	-	.23*
ขนาดใหญ่พิเศษ	3.51	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 16 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบ ด้านหลักความโปร่งใส การบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ระหว่างขนาดโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดอื่น ๆ

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบรายกลุ่ม การบริหาร โรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.06	4.08	3.61	3.33
ขนาดเล็ก	4.06	-	-.02	.45*	.73*
ขนาดกลาง	4.08	-	-	.47*	.75*
ขนาดใหญ่	3.61	-	-	-	.28*
ขนาดใหญ่พิเศษ	3.33	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 17 พบว่า การบริหาร โรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เมื่อเปรียบเทียบ ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 5 คู่ ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนคู่อื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบรายคู่ การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร
โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความรับผิดชอบ
จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.19	4.01	3.89	3.63
ขนาดเล็ก	4.19	-	.18	.03*	.56*
ขนาดกลาง	4.01	-	-	.12	.38*
ขนาดใหญ่	3.89	-	-	-	.26*
ขนาดใหญ่พิเศษ	3.63	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 18 พบว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร
โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เมื่อเปรียบเทียบ ด้านหลักความมีส่วนร่วม
จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 4 คู่ ได้แก่ โรงเรียน
ขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนกลาง
กับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนคู่อื่น
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบรายคู่ การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร
โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความคุ้มค่า
จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		3.91	4.06	3.88	3.42
ขนาดเล็ก	3.91	-	-.15	.03	.49*
ขนาดกลาง	4.06	-	-	.18	.64*
ขนาดใหญ่	3.88	-	-	-	.46*
ขนาดใหญ่พิเศษ	3.42	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 19 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบ ด้านหลักความคุ้มค่า การบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ระหว่างขนาดโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดอื่น ๆ

ตอนที่ 4 แนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

ตารางที่ 20 ความถี่ของแนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

แนวทางการพัฒนา	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. มีการจัดตั้งกรรมการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลและให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด	288	86.00	1
2. กำหนดนโยบายเกี่ยวกับธรรมาภิบาล การวางกรอบนโยบายของสถานศึกษาต้องกำหนดไว้อย่างเด่นชัดและมีมาตรการผลักดันให้มีการปฏิบัติตาม	249	74.30	3
3. กำหนดทิศทาง นโยบาย เป้าหมายและยุทธศาสตร์ เพื่อควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้เป็นระยะ	244	72.80	4
4. มีการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษา ต้องสร้างระบบติดตามและประเมินผลขึ้นมาเพื่อกำกับ การดำเนินงานตามแผนการทำงาน	237	70.70	5
5. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา	252	75.20	2

จากตารางที่ 20 พบว่า แนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมอยู่ในระหว่าง ร้อยละ 70.7- 86.0 เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีคะแนนสูงสุดได้แก่ มีการจัดตั้งกรรมการเพื่อสนับสนุน

การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยอีกสามลำดับ ได้แก่ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ กำหนดนโยบายเกี่ยวกับธรรมาภิบาล การวางกรอบนโยบายของสถานศึกษาต้องกำหนดไว้อย่างเด่นชัด และมีมาตรการผลักดันให้มีการปฏิบัติตาม และกำหนดทิศทาง นโยบาย เป้าหมายและยุทธศาสตร์ เพื่อควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้เป็นระยะ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษาต้องสร้างระบบติดตามและประเมินผลขึ้นมาเพื่อกำกับการดำเนินงานตามแผนการทำงาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อเปรียบเทียบและแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ที่ตั้ง โรงเรียนและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยใช้เกณฑ์กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท จำนวน 36 ข้อ ได้ค่าจำแนกอำนาจรายข้อระหว่าง .36-.85 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .87 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ทดสอบสมมติฐานค่าที (t -test) และความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านหลักคุณธรรม มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อีกสามลำดับ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ

1.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ มีการส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติ ตามระเบียบ วินัย มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยอีกสามลำดับ ได้แก่ นำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวงระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ใช้ในการบริหาร โรงเรียน ดำเนินการจัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับบุคลากรในโรงเรียน เป็นไปตามสายงาน และมีความชัดเจน และดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ดำเนินการเลื่อนขั้นเงินเดือน เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีที่กฎหมายกำหนด

1.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ การพิจารณาการรับนักเรียนเข้าเรียนเป็นไปด้วยความเสมอภาคและทั่วถึงตามแผนที่กำหนด เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยอีกสามลำดับ ได้แก่ ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเท่าเทียมกัน ดำเนินการให้บุคลากรได้รับการพัฒนาด้านความรู้และวิชาชีพอย่างเป็นธรรม ดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรด้วยความเป็นธรรม และดำเนินการพิจารณาและจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนเป็นไปอย่างเหมาะสม ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรด้วยความเป็นธรรม

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบข้อมูลการทำงานและผลจัดการศึกษาได้ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยอีกสามลำดับ ได้แก่ ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่สามารถตรวจสอบได้ ดำเนินการใช้งบประมาณเป็นไปอย่างเปิดเผยตรวจสอบได้ และดำเนินการรายงานผลการใช้งบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรที่สามารถตรวจสอบได้

1.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมและปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุข เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยอีกสามลำดับ ได้แก่ ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดระบบควบคุมระบบภายในหน่วยงาน ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี และเคารพในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันและหาข้อตกลงตามมติที่ประชุมข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบ

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ ดำเนินการให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติจริง เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยอีกสามลำดับ ได้แก่ ดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของโรงเรียน ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน และปฏิบัติงานเสร็จสิ้นตามกำหนดเวลาและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ ดำเนินการพัฒนาสถานที่ในบริเวณ โรงเรียน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยอีกสามลำดับ ได้แก่ มีการดูแลรักษาและ ใช้ประโยชน์จาก วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ของ โรงเรียนอย่างคุ้มค่า ดำเนินการส่งเสริมให้ บุคลากรนำกระบวนการวิจัยมาพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน และดำเนินการ วางแผนในการจัดหางบประมาณและใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ย ต่ำสุด ได้แก่ ดำเนินการมอบหมายการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคลากร

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

2.1 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครู ต่อการบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี มีค่าเฉลี่ยมากกว่าประสบการณ์ ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลัก ความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครู ต่อการบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม ที่ตั้งโรงเรียน โดยรวมและรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ยกเว้น ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ

2.3 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครู ต่อการบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านพบว่า หลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกนั้น ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พิจารณาเป็นรายข้อ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่

มีการจัดตั้งกรรมการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยอีกสามลำดับ ได้แก่ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา กำหนดนโยบายเกี่ยวกับธรรมาภิบาล การวางกรอบนโยบายของสถานศึกษา ต้องกำหนดไว้อย่างเด่นชัดและมีมาตรการผลักดันให้มีการปฏิบัติตาม กำหนดทิศทาง นโยบาย เป้าหมายและยุทธศาสตร์ เพื่อควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้ เป็นระยะ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษา ต้องสร้างระบบติดตามและประเมินผลขึ้นมาเพื่อกำกับการดำเนินงานตามแผนการทำงาน

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการบริหาร โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า

1. การบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับดังนี้ 1) ด้านหลักคุณธรรม 2) หลักนิติธรรม 3) หลักความรับผิดชอบ 4) หลักความคุ้มค่า 5) หลักความมีส่วนร่วม 6) หลักความโปร่งใส ตามลำดับ อภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีการส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ วินัย มาตรฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ รองลงมา ได้แก่ การนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ใช้ในการบริหารโรงเรียน และดำเนินการจัดทำมาตรฐาน ภาระงาน สำหรับบุคลากรในโรงเรียนเป็นไปตามสายงาน และมีความชัดเจน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนได้รวบรวมความรู้เรื่องระเบียบของหน่วยงานและเผยแพร่ให้บุคลากรได้ยึดถือปฏิบัติ ผู้บริหารมีการตัดสินใจโดยใช้กฎระเบียบของโรงเรียนเป็นเกณฑ์ และปฏิบัติต่อบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก ดังที่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553, หน้า 82-83) ได้ให้ความหมายของหลักนิติธรรมไว้ว่า หลักนิติธรรม หมายถึง หลักการที่มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ปฏิบัติงานภายในโรงเรียน โดยมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นธรรมมีการบังคับใช้กฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่มีมาตรการเชิงซ้อน มีการดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมาย

ไม่ให้ใช้กฎหมายไปแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมของบุคคลในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทพล เรืองวิวงศ์ (2552) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายเทวธิดา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายเทวธิดา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 28 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การพิจารณาการรับนักเรียนเข้าเรียนเป็นไปด้วยความเสมอภาคและทั่วถึงตามแผน ที่กำหนด รองลงมา ได้แก่ ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ อย่างหลากหลายและเท่าเทียมกัน และดำเนินการให้บุคลากรได้รับการพัฒนาด้านความรู้และวิชาชีพ อย่างเป็นธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร โรงเรียนได้ยึดถือปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรม สำหรับผู้บริหาร โดยยึดหลักกัลยาณมิตร 7 ประการ อันได้แก่ ปิโย กรุ ภาวนีโย วัตถุประสงค์ คัมภีร์รัฐจะกะถัง กัตตา และ โน จัญฐานะ นิโยชะเย พร้อมกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู 9 ประการ ที่คุรุสภาให้ยึดถือปฏิบัติ ผู้บริหารจึงต้องยึดถือปฏิบัติด้วยความมุ่งมั่น เสียสละ และตั้งใจปฏิบัติงาน ทั้งภายในโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้เจริญก้าวหน้า มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดำรงชีพอย่างเรียบง่าย ประหยัด มัธยัสถ์ในการใช้จ่ายให้เข้ากับยุคเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบอย่าง ที่ดีให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งในการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมนี้จะช่วยให้มีการบริหารงาน เป็นไปด้วยความเรียบร้อยในแนวทางที่เหมาะสม ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2546, หน้า 36) ได้ให้ความหมายของหลักคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง การการร้องเรียน ร้องทุกข์ในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลง คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีกลไกในการจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติเกิดประโยชน์สูงสุด สังคมมีเสถียรภาพ อยู่ด้วยกัน อย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบเรียบร้อยในประเทศ ประชาชนแต่ละคนทำหน้าที่อย่างถูกต้อง คือ เลือกลงานที่สุจริตและเป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมายและเป็นพลเมืองดี ถือปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ได้แก่ สัจจะ หมายถึง การรักษาความสัตย์ ทมะ หมายถึง รู้จักข่มใจ ขันติ หมายถึง ความอดทน อดกลั้นและจากะ หมายถึง การรู้จักละวางความชั่วความทุจริตทั้งหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของชาญ สีหราช (2542) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติการ

ปฏิบัติงานและ คุณธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า ผู้บริหารมี การปฏิบัติการ ปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบด้านการครองตน ครองคน และครองงาน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิภาพร รุ่งโรจน์สาคร (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางคุณธรรมตามระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของผู้บริหาร สถานศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสมุทรสาครในภาพรวมมีระดับ พฤติกรรมทางคุณธรรมตามระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีอยู่ในระดับมาก

1.3 การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบข้อมูลการทำงานและ ผลจัดการศึกษาได้ รองลงมา ได้แก่ ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่สามารถ ตรวจสอบได้ และดำเนินการใช้งบประมาณเป็นไปอย่างเปิดเผยตรวจสอบได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนยึดหลักการกระจายอำนาจ โดยให้ครูได้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้อย่างอิสระ สามารถปฏิบัติงานได้เอง และตรวจสอบได้ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2547, หน้า 30-31) ได้ให้ความหมายของหลักความโปร่งใสไว้ว่า และความโปร่งใส หมายถึง การดำเนินงานและการตัดสินใจที่เปิดเผยเพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของบุคคลในชาติ และความโปร่งใสจะเกิดขึ้นได้เมื่อส่วนราชการเปิดเผยข้อมูลทุกขั้นตอนในการปฏิบัติการกิจ เพื่อให้ประชาชนรู้และเข้าใจ สอดคล้องกับวนิดา แสงสารพันธ์ (2543, หน้า 39) ได้กล่าว ในองค์ประกอบหนึ่งของธรรมาภิบาลเกี่ยวกับความ โปร่งใสไว้ว่า การบริหารงานที่เปิดเผย มีระบบกติกาที่ตรงไปตรงมา ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะทำให้การทุจริตและบิดเบือนผลประโยชน์สาธารณะเกิดขึ้นได้ยากจะเห็นได้ว่าองค์กรใด ที่มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพมีความ โปร่งใสทุกขั้นตอนทั้งระบบข้อมูลสารสนเทศและ กระบวนการบริหารจะส่งผลให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนัก และเห็นความสำคัญของหลักความ โปร่งใสในการนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาสอดคล้องกับ งานวิจัยของสุวรรณ ทองคำ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี พบว่าภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก งานวิจัยของเฉลิมชัย สมท่า (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติ

การสอนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

1.4 การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมและปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุข รองลงมา ได้แก่ ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดระบบควบคุมระบบภายในหน่วยงาน และดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารต้องการให้ทุกคนเข้ามามีบทบาทในการบริหารงาน โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการบริหารงาน โดยคำนึงถึงหลักด้านการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ ดังที่ เอกชัย กี่สุขพันธ์ และคณะ (2553, หน้า 35) ได้ให้ความหมายของหลักการมีส่วนร่วม ไว้ว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการรับรู้ การบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นให้คำปรึกษา ร่วมวางแผนร่วมกันปฏิบัติอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบได้ด้วย การแบ่งสรรข้อมูล ร่วมกัน การเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน การวางแผนร่วมกันและการพัฒนาศักยภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทพล เรืองวิวงศ์ (2552) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายเทวธิดาราชตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ท่านบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายเทวธิดาราชตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมชัย สมท่า (2547) ศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก

1.5 การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ดำเนินการให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติจริง รองลงมา ได้แก่ ดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของโรงเรียน และปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานของ

บุคลากรในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร โรงเรียน ได้มีการกระจายอำนาจแก่ทุกภาคส่วน เปิดโอกาสทุกคนได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ โดยยึดหลักความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับ วนิดา แสงสารพันธ์ (2543, หน้า 39) ได้กล่าวไว้ว่าความรับผิดชอบเป็นบทบาทภาระหน้าที่ ที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติ โดยการจัดองค์กร การกำหนดกฎเกณฑ์ที่เน้นการดำเนินงานที่สนองต่อ ความต้องการขององค์กรทั้งยังต้องสามารถที่จะตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานได้ทั้งในเชิง ปริมาณ เชิงคุณภาพเช่นเดียวกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 19) ซึ่งได้กล่าวเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลว่าต้องมีการวางแผนและดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ การวางแผนมีส่วนร่วมให้ผู้บริหารมีทิศทางการบริหาร ดังนั้นผู้บริหารต้องมีความรู้และ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการ สามารถดำเนินการบริหารตามแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้ง การกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความรับผิดชอบในการที่จะกำหนดทิศทางของ สถานศึกษาซึ่งทำให้เป้าหมายของสถานศึกษามีความชัดเจนทำให้การดำเนินงานการบริหารเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมชัย สมท่า (2547) ศึกษาการบริหารโดยใช้ หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลัก ธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก

1.6 การบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 28 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายชื่อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ดำเนินการพัฒนาสถานที่ในบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน อย่างเพียงพอและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ มีการดูแลรักษาและ ใช้ประโยชน์จาก วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า และดำเนินการส่งเสริมให้ บุคลากรนำกระบวนการวิจัยมาพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหาร โรงเรียน ได้เห็นความสำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นำมาใช้ อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับเจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2545, หน้า 9) ที่ได้กล่าวไว้ในองค์ประกอบหนึ่งของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลว่าการบริหารต้อง คำนึงถึงประสิทธิภาพ และต้องใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ดังนั้นผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่ริเริ่มและส่งเสริม การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีความคุ้มค่าที่สุดตามหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ ทองคำ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนสังกัด สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี พบว่าภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี ผู้บริหาร โรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหาร
 โรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ที่ตั้ง โรงเรียน และขนาด โรงเรียน

2.1 ผลการเปรียบเทียบวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูต่อ
 การบริหารโรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมและ
 รายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า
 10 ปี มีค่าเฉลี่ยมากกว่าประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ในด้านหลักนิติธรรม
 ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้
 อาจเนื่องมาจากครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจ
 สูงในการเริ่มงานใหม่ที่ได้รับ มุ่งงาน เป็นครูรุ่นใหม่ que เริ่มต้นชีวิตการทำงาน ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ต้อง
 ได้รับการพัฒนาทั้งด้านทักษะการทำงานและการครองงานครองตนให้อยู่ในกฎระเบียบ ข้อบังคับ
 ต่าง ๆ ได้รับโอกาสในการแสดงความสามารถ มีหลักแนวคิดและต้องการใช้ประโยชน์จาก
 ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างคุ้มค่า จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี
 มีความคิดเห็นที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทุกด้านสูงสุด อีกทั้ง
 ประสบการณ์ของครูจึงเป็นปัจจัยที่ช่วยในการหล่อหลอมความรู้ ประสบการณ์ และเทคนิควิธีการ
 ต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาที่ได้พบเห็นการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารตามหลัก
 ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา พบปัญหาและการแก้ปัญหาต่าง ๆ มาไม่เท่ากัน ซึ่งครูที่มีประสบการณ์
 ในการทำงานมานานจะมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่จะให้เป็นที่ไปตาม
 เจตนารมณ์ของการบริหารจัดการที่ดี เป็นสิ่งที่ยังทำได้ไม่สมบูรณ์ ไม่เป็นไปตามรูปแบบมากนัก
 จึงทำให้มีความคิดเห็นทั้งที่แตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของรินทร์ดี พิทักษ์ (2553) พบว่า
 ครูที่มีประสบการณ์สอน 1-5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อ
 พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลด้านความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนะ บัวสนธ์ (2551) ได้ศึกษาการสังเคราะห์
 เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยของรัฐและหน่วยงานราชการอื่น
 ของไทย พบว่า ตำแหน่งหน้าที่การงานประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ
 ธรรมาภิบาลของหน่วยงาน องค์กรต่างกัน

ส่วนด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบ
 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนแต่ละแห่งมีแนวทาง

ในการบริหารโดยจรรยาบรรณวิชาชีพครู 9 ประการ ที่คุรุสภาให้ยึดถือปฏิบัติ ผู้บริหารจึงต้องยึดถือปฏิบัติด้วยความมุ่งมั่น เสียสละ และตั้งใจปฏิบัติงานทั้งภายในโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้เจริญก้าวหน้า มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดำรงชีพอย่างเรียบง่าย ประหยัด มัธยัสถ์ในการใช้จ่ายให้เข้ากับยุคเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งการให้การนิเทศติดตามจากหน่วยงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระยะ มีทั้งผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้หลักประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในการบริหารงานและการตัดสินใจ ซึ่งทำให้บุคลากรทุกคนได้รับความเสมอภาค มีความเท่าเทียมกันในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความรับผิดชอบในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษาซึ่งทำให้เป้าหมายของสถานศึกษามีความชัดเจน ทำให้การดำเนินงานการบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความเห็นต่างกันอย่างไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชิน รัตนคุณ (2542) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดระยอง พบว่า ครูมีประสบการณ์น้อยและประสบการณ์มาก มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพนิตย์ ชันบุญใส (2541) อ้างถึงใน ฅภัทร ชินวงศ์, 2545, หน้า 39) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามที่ตั้งโรงเรียน การบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตนอกเมือง มีค่าเฉลี่ยมากกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตในเมือง ในด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรมและด้านหลักความมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่อยู่ในเขตเมืองกับผู้อยู่ในเขตนอกเมือง มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มีมุมมองที่ไม่เหมือนกัน เพราะแต่ละคนย่อมผ่านการบริหารงานของผู้บริหารไม่เหมือนกัน ในเขตเมืองจะเป็นการบริหารแบบชุมชนเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีบุคลากรจำนวนมากซึ่งอาจทำให้การประสานงานหรือการรับรู้ในเรื่องการดำเนินกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร โรงเรียนในเขตนอกเมืองส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งจะมีบุคลากรจำนวนไม่มาก ทำให้

บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานและการตัดสินใจ ซึ่งทำให้บุคลากรทุกคนได้รับความเสมอภาคมีความเท่าเทียมกันในการปฏิบัติงานประสิทธิภาพของแต่ละคนจึงแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเสริม มงคลดาว (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง คุณธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาด และสถานที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม ของผู้บริหาร โรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารอยู่ในเขตเทศบาลจะเป็นการบริหารงานแบบชุมชนเมืองซึ่งมีความหลากหลายในการบริหารเพราะในชุมชนเมืองครูส่วนมากจะมีอายุการทำงานที่มาก และมีภารกิจส่วนตัวที่มากขึ้นด้วย ในการบริหารงานของผู้บริหารจึงมีความเคร่งใจสูงซึ่งต่างกับ ผู้ที่อยู่นอกเขตเทศบาล ส่วนมากแล้วฉันทันเป็นครูที่มีอายุราชการน้อย อายุตัวน้อยตามไปด้วย การบริหารงานสามารถใช้หลักธรรมาภิบาลได้อย่างเต็มที่

ส่วนด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้โอกาสแก่บุคลากรในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร หรือการฝึกอบรมให้ความรู้ รวมทั้ง การให้การนิเทศติดตามจากหน่วยงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระยะ อีกทั้งยังผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักในการบริหารงานและการดำเนิน โครงการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกลยุทธ์ จุดเน้นในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ซึ่งทำให้บุคลากรทุกคนได้รับหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและตรงตามความสามารถ

2.3 ผลการเปรียบเทียบวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียน โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามขนาดโรงเรียน การบริหารโรงเรียนโดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนใน โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีบุคลากรในการปฏิบัติงานจำนวนมากว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก หลักการทำงานและความคิดต่าง ๆ มีการทำงานอย่างเป็นระบบ แต่เนื่องจากเป็นองค์กรขนาดใหญ่ การประสานงานภายในองค์กรอาจจะยังไม่ทั่วถึง ทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนงานเท่าที่ควร ขณะเดียวกัน โรงเรียนที่มีขนาดเล็กกว่า จำนวนบุคลากรไม่มาก ทำให้การปฏิบัติงานเกิดสภาพคล่อง ไม่ติดขัด รวดเร็วและถูกต้องชัดเจน ดังนั้นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จึงมีความสามารถใช้หลักธรรมาภิบาลได้สูงกว่า

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ ทองคำ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน ผู้บริหารดำรงตำแหน่งอยู่มีสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของทักษิณา เหลืองทวีผล (2551, หน้า 154-158) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวม พบว่า สถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมเมศวร์ คำผาบ (2549) ซึ่งพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ทั้ง 3 ด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันย่อมต้องการพัฒนาโรงเรียนแตกต่างกัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียนนั้น ๆ อันนำมาซึ่งการใช้งบประมาณในการบริหาร โครงการ หรือแม้แต่การบริหารงานด้านอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน

ส่วนด้านหลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีแนวปฏิบัติที่สมบูรณ์ ยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริม ให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัย จึงทำให้ ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานโรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ ทองคำ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งการจัดโครงสร้างองค์กร ขอบข่ายภารกิจของหน่วยงาน โดยยึดหลักความรู้ ความสามารถ ความถนัด ของบุคลากร มีวิธีที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา ความขัดแย้งภายใน มีความอดทน อดกลั้น เสียสละ ทำให้เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของผู้ร่วมงาน

3. แนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พิจารณาเป็นรายข้อตามลำดับมาก ไปหาน้อย ดังนี้

3.1 จัดตั้งกรรมการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลและให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด

3.2 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

3.3 กำหนดนโยบายเกี่ยวกับธรรมาภิบาล การวางกรอบนโยบายของสถานศึกษา ต้องกำหนดไว้อย่างเด่นชัด และมีมาตรการผลักดันให้มีการปฏิบัติตาม

3.4 กำหนดทิศทาง นโยบาย เป้าหมายและยุทธศาสตร์ เพื่อควบคุมและประเมินผล การดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้เป็นระยะ

3.5 กำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษาต้องสร้างระบบติดตาม และประเมินผลขึ้นมาเพื่อกำกับการดำเนินงานตามแผนการทำงาน

อภิปรายผลได้ดังนี้ แนวทางพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนนั้น มีรูปแบบ การบริหารงานที่ผู้นำมีบทบาทในการชี้นำองค์กรในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กร ในการสร้างการเรียนรู้ที่ส่งเสริมผลการดำเนินงาน มีความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ความสำคัญ หลักธรรมาภิบาล โดยการวางระบบที่ดี คือ มีการจัดตั้งกรรมการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เกิด ประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลและให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด โดยที่บุคลากรทุกคนจะต้อง ตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบและทิศทางในการปฏิบัติงานตามนโยบายที่กำหนด มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมแรงให้บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจ และพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสถานศึกษาอื่น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดนโยบายเกี่ยวกับธรรมาภิบาล การวางกรอบนโยบายของ สถานศึกษาต้องกำหนดไว้อย่างเด่นชัด และมีมาตรการผลักดันให้มีการปฏิบัติตาม และกำหนด ทิศทาง นโยบาย เป้าหมายและยุทธศาสตร์ เพื่อควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็น ไปตามแนวทางที่วางไว้เป็นระยะ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษาต้องสร้างระบบติดตามและประเมินผลขึ้นมาเพื่อกำกับ การดำเนินงานตามแผนการทำงาน อย่างจริงจัง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ ดังนั้น ในการสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นจำเป็นที่จะต้องร่วมดำเนินการจากทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระยะเฉพาะหน้าที่ต้องให้ความสำคัญกับการรณรงค์สร้างวัฒนธรรมและเรียนรู้ร่วมกัน ของคนในองค์กรและผลักดันเพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างสรรค์กลไกบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

ส่วนช่วงต่อไป คือ ระยะกลางและระยะยาวก็เป็นการลงหลักปักฐานด้วยการกำหนดกฎเกณฑ์และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องออกมาสนับสนุนให้การบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาลมีความยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยเรื่องหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียนของผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. หลักนิติธรรม สิ่งที่ควรปฏิบัติ คือ ผู้บริหารดำเนินการเลื่อนขึ้นเงินเดือนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เนื่องจาก บางโรงเรียนอาจมีการดำเนินการเลื่อนขึ้นเงินเดือนของบุคลากรตามความพอใจของตนเองหรือเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม อาจทำให้เกิดปัญหาในการบริหารภายในองค์กรได้ ดังนั้นโรงเรียนควรที่จะมีการดำเนินการเลื่อนขึ้นเงินเดือนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการบริหารงานและทำให้บุคลากรเกิดการพัฒนาตนเองเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินการเลื่อนขึ้นเงินเดือน

2. หลักคุณธรรม สิ่งที่ควรปฏิบัติ คือ ผู้บริหารดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรด้วยความเป็นธรรม เพราะบางโรงเรียนอาจมีการดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรตามความพอใจของตนเองหรือเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม อาจทำให้เกิดปัญหาในการบริหารภายในองค์กรได้ ดังนั้นผู้บริหารควรที่จะมีการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรเป็นไปด้วยความเป็นธรรม เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา

3. หลักความโปร่งใส สิ่งที่ควรปฏิบัติ คือ ผู้บริหารดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร ที่สามารถตรวจสอบได้ เนื่องจาก บางโรงเรียนอาจมีการดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรตามความพอใจของตนเองหรือเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม อาจทำให้เกิดปัญหาในการบริหารภายในองค์กรได้ ดังนั้นโรงเรียนควรที่จะมีการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร โดยเปิดเผยตรวจสอบได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงานและทำให้บุคลากรเกิดการพัฒนาดตนเองเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินความดีความชอบ

4. หลักความมีส่วนร่วม สิ่งที่ควรปฏิบัติ คือ ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบ เนื่องจาก โรงเรียนบางแห่งมีการบริหารงานโดยขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียวทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการบริหารงานบุคลากร ไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบ อาจเกิดความไม่พอใจในการบริหารงานของ

ผู้บริหารงานได้ ดังนั้น ผู้บริหารควรที่จะเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพิจารณาความดีความชอบ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา

5. หลักความรับผิดชอบ สิ่งที่ควรปฏิบัติ คือ ผู้บริหารดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โรงเรียนบางแห่งอาจมีการดำเนินโครงการด้านต่าง ๆ แต่อาจจะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการทำให้การบริหารโรงเรียนอาจไม่เหมาะสมตรงตามสภาพของการบริหาร อาจทำให้การบริหารงานไม่เหมาะสม ไม่ได้มาตรฐาน ดังนั้น โรงเรียนควรที่จะจัดสรรงบประมาณให้ถูกต้องเหมาะสม เป็นธรรม ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และมีกรรมการตรวจสอบเพื่อให้ผลการดำเนินงานตรงตามมาตรฐานของโรงเรียน

6. หลักความคุ้มค่า สิ่งที่ควรปฏิบัติ คือ ผู้บริหารดำเนินการให้มีกระบวนการควบคุมตรวจสอบ ดูแลบำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน เพราะในการที่โรงเรียนมีกระบวนการควบคุมตรวจสอบ ดูแลบำรุงรักษา จะส่งผลทำให้โรงเรียนสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์แก่โรงเรียนมากที่สุด

2. การพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน ผู้บริหารควรมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน โรงเรียนทั้ง 6 ด้านมาใช้ในการบริหารงานตามหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี ซึ่งจะส่งเสริมทำให้การบริหารงานโรงเรียนเป็นระบบ มีการบริหารงานที่ดี ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีความคล่องตัวในการผู้บริหารสามารถตรวจสอบและสามารถวางแผนในการพัฒนาโรงเรียนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติข้างต้นนั้นผู้บริหารควรวางแผนการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการ โดยการให้บุคลากรทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการบริหาร หรือการส่งเสริมให้บุคลากรมีการบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาล เพราะผู้ปกครองคือผู้ที่รับบริการจากโรงเรียน อันนำมาซึ่งแนวทางในการพัฒนาและปฏิบัติที่ชัดเจน

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาล อันเป็นแนวทางในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษณา คงรัตน์ และคณะ. (2547). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 7. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธนเรศวร.
- กัลยา ฌ น่าน และคณะ. (2546). สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 2. น่าน: วิทยาลัยชุมชนน่าน
- เกียรติยศ เอี่ยมคงเอก. (2546). การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในทัศนะบุคลากร โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม จังหวัดนนทบุรี. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏพระนคร.
- เกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์. (2548). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- เกษม วัฒนชัย. (2546). การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพ. กรุงเทพฯ: เซ็นจูรี่.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จ่านงค์ นาหนองตูม. (2550). การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ใน การบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- จำรูญ บุรณกุล และคณะ. (2547). ทรรศนะของข้าราชการครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศิจิตร. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธนเรศวร.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. (2545). ความสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: ธรรมสารการพิมพ์

- เฉลิมชัย สมท่า. (2547). การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครูปฏิบัติการสอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชาญ สีหราช. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานและคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชาญชัย พิงขุนทด. (2552). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษากับความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ตามทัศนะของ ครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ณภัทร ชินวงศ์. (2545). คุณลักษณะของผู้บริหารที่เป็นจริงและพึงประสงค์ในทัศนะของครูอาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. (2535). ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศิลป์ กลุณภาค. (2547). การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารกิจการที่ดีสำหรับการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ. ปริญญาญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทักษิณา เหลืองทวีผล. (2551). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2542). พฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนันชัย รัตน์ไทรแก้ว. (2549). การประเมินการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นพพงษ์ บุญจิตตรดุลย์. (2540). ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

- นภคล หัตถาพงษ์. (2547). การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู อาจารย์ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทพล เรืองวิวงศ์. (2552). ศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน กลุ่มเครือข่ายเทวธรรมาภิบาลตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2543). หลักการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิษณุโลก: ตระกูลไทย.
- นิภาพร รุ่งโรจน์สาคร. (2554) พฤติกรรมทางคุณธรรมตามระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บวรศักดิ์ อูวรรณ โณ. (2542). การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกัน ราชอาณาจักร.
- บังอร จันกรม. (2552). การบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามความคิดเห็น ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบ มาตรฐานส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 3(1), 23-24.
- บุญเสริม มงคลดาว. (2543). คุณธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญบง ชัยเจริญวัฒน์. (2546). รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- ปริญญา สมัครการ (2551). การบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกนคร.
- พนัส หันนาคินทร์. (2523). หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พรหมเมศวร์ คำผาบ. (2549). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2543). *ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมและการเมือง*. กรุงเทพฯ: รัฐสภา.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน. (2532). *วัฒนธรรมการบริหาร*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ไพศาล ตั้งสมบูรณ์. (2548). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททาสคร. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ภาวิณี ชินคำ. (2548). *รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.*
- ภิญโญ สาคร. (2519). *หลักการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- มณีนรัตน์ ภิญโญภาพสกุล. (2549). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.*
- มีชัย โสกันทด. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.*
- เมธี ปิลันนันท. (2525). *การบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- รจนา ยศขสาร และคณะ. (2548). *รายงานการวิจัยเรื่อง การบริหารการจัดการแบบธรรมาภิบาลศึกษากรณี: การบริหารจัดการในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2551). *การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยของรัฐและหน่วยราชการอื่นของไทย. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- รับขวัญ ภาคภูมิ. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.*
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). *พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

- รินทร์ดี พิทักษ์. (2553). *พฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- รุ่งทิวา จักรกร. (2528). *การบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองธรรม.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ลิขิต ชีรเวดิน. (2549). *การเมืองการปกครองของไทย*. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- วนิดา แสงสารพันธ์. (2543, กรกฎาคม-กันยายน). การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล. *วารสารนักบริหาร*, 21, 39.
- วิกิตำรา คำรณเสรีเพื่อโลกเสรี. (2559). *ประเภทของชุมชน*. เข้าถึงได้จาก <https://th.wikibooks.org/wiki/ความรู้เรื่องประชากรและชุมชนเมือง/ประเภทของชุมชน>
- วิชิน รัตนคุณ. (2542). *การศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดระยอง*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วินัย สุขสาร. (2554). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2545). *การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น: สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย*. กรุงเทพฯ: โฟร์เพช.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2549). *การพัฒนาเมืองและชนบทประยุกต์*. กรุงเทพฯ: โฟร์เพช.
- ศิรินารถ นันทวัฒน์ภิรมย์. (2547). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล อำเภอเมืองลำพูน*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิวเทพ สมจิต. (2546). *การดำเนินงานพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษา การประถมศึกษา กิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2541). *ธรรมาภิบาลกับการปฏิวัติเศรษฐกิจชาติ*. *ประชาชาติธุรกิจ*, 10 (21), หน้า 2.

- สนอง พาหอม. (2544). *ปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา*
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 บางแสน.
- สมคิด บางโม. (2544). *การบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.
- สมคิด มawangศ์. (2554). *การศึกษากาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนตาม*
ความคิดเห็นของครู สังกัด โรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด.
 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2514). *การบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เกษมสุวรรณ.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2523). *การบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมพงษ์ ศิริเขต. (2523). *กระบวนการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหาร*
ส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สันถวันท์ พยาเลี้ยง. (2552). *การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา*
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
 มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สามารถ อินตามูล. (2548). *การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*
ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. (2558). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน*
ระยะ 4 ปี พ.ศ. 2555-2558. ศรีสะเกษ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. (2559). *สรุปผลการสังเคราะห์รายงานประจำปี*
ของสถานศึกษา (Self assessment report: SAR) ปีการศึกษา 2559. ศรีสะเกษ: สำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ*
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
 เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานกฤษฎีกรมมนตรี. (2542). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ*
บ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุรชัย ขวัญเมือง. (2550, มิถุนายน). *ธรรมาภิบาล (Good governance)*. *วารสารครุศาสตร์*, 12(3), 7.

- สุวรรณ ทองคำ. (2545). *สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- เสริม เกื้อสังข์. (2551). *การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดเทศบาลนครตรัง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2523). *การบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรทัย แสงทอง. (2551). *หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร:
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- อริศรา ขาวพล. (2552). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- อุดร แผ่พร. (2544). *การมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา
- เอกชัย กี่สุขพันธ์ และคณะ. (2553). *การบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change management)*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Drucker, P. F. (1954). *The practice of management*. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). The method of constructing and attitude scale. In M. Fishbein (Ed.), *Attitude
theory and measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Marcella, C. C. (2005). *Educational governance of the Morongo unified school district
(California)*. Retrieved from <http://www.lib.com/dissertations/preview/3166794>
- Simon, H. A. (1947). *Administrative behavior*. New York: Macmillan.
- Taylor, F. W. (2002). *The principles of scientific management*. New York: Harper.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- หนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.439

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

12 มิถุนายน 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
เรียน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เล่าโครงการวิจัย
2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วยภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีความเห็นชอบ
ให้นิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
บูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ดังรายนามต่อไปนี้

นายธีระยุทธ เต๋นดวง รหัส 56970031

งานนิพนธ์เรื่อง หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (ศรีสะเกษ-ยโสธร)

โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ ธีระวณิชตระกูล เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าว
เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิพนธ์
ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-581

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.470

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

15 มิถุนายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้มีความเห็นชอบให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ใน
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ดังรายนามต่อไปนี้

นายธีระยุทธ เด่นดวง รหัส 56970031

งานนิพนธ์เรื่อง หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (ศรีสะเกษ-ยโสธร)

โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ ธีระวิชิตระกุล เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-581

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.471

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

17 มิถุนายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้มีความเห็นชอบให้นิติระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ใน
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ดังรายนามต่อไปนี้

นายธีระยุทธ เต็นดวง รหัส 56970031

งานนิพนธ์เรื่อง หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (ศรีสะเกษ-ยโสธร)

โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ ธีระวุฒิตระกูล เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-581

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (ศรีสะเกษ – ยโสธร)

*****

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหาร โรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ใช้สำหรับการทำงานวิจัยเท่านั้น การวิเคราะห์ข้อมูลจะแสดงในภาพรวมจึงไม่มีผลกระทบใด ๆ แก่ท่าน โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยอย่างยิ่ง

2. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 การบริหาร โรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามแนวคิดของครู จำนวน 36 ข้อ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 หมายถึง มีระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การใช้หลักธรรมาภิบาลมาก

ระดับ 3 หมายถึง การใช้หลักธรรมาภิบาลปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การใช้หลักธรรมาภิบาลน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การใช้หลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน

3. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ข้าราชการครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสายการสอนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาตอบแบบสอบถามด้วยดี จึงขอกราบ ขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือ

(นายธีระยุทธ เด่นดวง)

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน
(โปรดตอบคำถามทุกข้อ)

1. ประสบการณ์ในการทำงาน

- ต่ำกว่า 10 ปี
- ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

2. ที่ตั้งโรงเรียน

- เขตในเมือง
- เขตนอกเมือง

3. ขนาดโรงเรียน

- ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 1-499 คน)
- ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500-999 คน)
- ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,000-1,499 คน)
- ขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คน ขึ้นไป)

ตอนที่ 2 จงพิจารณาว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้หลักธรรมาภิบาลต่อไปนี้ในการบริหารงาน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (ศรีสะเกษ-ยโสธร)

ข้อ	การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
หลักนิติธรรม							
1.	นำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ใช้ในการบริหารโรงเรียน						
2.	ได้ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและปรับปรุงให้เหมาะสม กับสถานการณ์อยู่เสมอมีเหตุผลและเป็นธรรม						
3.	ดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล						
4.	ดำเนินการเลื่อนขึ้นเงินเดือนเป็นไปตามหลักเกณฑ์และ วิธีที่กฎหมายกำหนด						
5.	มีการส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติ ตามระเบียบ วินัย มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ						
6.	ดำเนินการจัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับบุคลากร ในโรงเรียนเป็นไปตามสายงาน และมีความชัดเจน						
หลักคุณธรรม							
7.	ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาวิธีการจัด กระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและเท่าเทียมกัน						
8.	ดำเนินการจัด โครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมให้บุคลากร						
9.	ดำเนินการพิจารณาและจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่ นักเรียนเป็นไปอย่างเหมาะสม						
10.	ดำเนินการให้บุคลากรได้รับการพัฒนาด้านความรู้ และวิชาชีพอย่างเป็นธรรม						
11.	ดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร ด้วยความเป็นธรรม						
12.	มีการพิจารณาการรับนักเรียนเข้าเรียนเป็นไปด้วย ความเสมอภาคและทั่วถึงตามแผนที่กำหนด						

ข้อ	การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
14.	ดำเนินการใช้งบประมาณเป็นไปอย่างเปิดเผยตรวจสอบได้						
15.	ดำเนินการรายงานผลการใช้งบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน						
16.	ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่สามารถตรวจสอบได้						
17.	ดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรที่สามารถตรวจสอบได้						
18.	แจ้งผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้รับสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ให้บุคลากรในโรงเรียนทราบเป็นระยะ ๆ						
	หลักความมีส่วนร่วม						
19.	ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบ						
20.	ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี						
21.	ดำเนินการให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา						
22.	ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดระบบควบคุมระบบภายในหน่วยงาน						
23.	ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมและปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุข						
24.	เคารพในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันและหาข้อตกลงตามมติที่ประชุม						
	หลักความรับผิดชอบ						
25.	ดำเนินการให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติจริง						

ข้อ	การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
26.	ดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของโรงเรียน						
27.	ดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ						
28.	ดำเนินการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ						
29.	ปฏิบัติงานเสร็จสิ้นตามกำหนดเวลาและบรรลุตามวัตถุประสงค์						
30.	ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน						
	หลักความคุ้มค่า						
31.	ดำเนินการส่งเสริมให้บุคลากรนำกระบวนการวิจัยมาพัฒนาและแก้ปัญหการจัดการเรียนการสอน						
32.	ดำเนินการวางแผนในการจัดหางบประมาณและใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์						
33.	ดำเนินการให้มีกระบวนการควบคุม ตรวจสอบ ดูแลบำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน						
34.	ดำเนินการมอบหมายการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคลากร						
35.	ดำเนินการพัฒนาสถานที่ในบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน						
36.	มีการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จาก วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า						

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนสำหรับผู้บริหาร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของท่าน

- มีการจัดตั้งกรรมการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ
เกิดประสิทธิผลและให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด
- กำหนดนโยบายเกี่ยวกับธรรมาภิบาล การวางกรอบนโยบายของสถานศึกษา
ต้องกำหนดไว้อย่างเด่นชัด และมีมาตรการผลักดันให้มีการปฏิบัติตาม
- กำหนดทิศทาง นโยบาย เป้าหมายและยุทธศาสตร์ เพื่อควบคุมและประเมินผล
การดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้เป็นระยะ
- มีการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษาต้องสร้างระบบติดตาม
และประเมินผลขึ้นมาเพื่อกำกับการดำเนินงานตามแผนการทำงาน
- มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษา
- อื่น ๆ.....
- .....
- .....

ภาคผนวก ค

- ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Item objective congruence index: IOC)
- ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางที่ 21 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง
 หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 28

ข้อ ที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
		หลักนิติธรรม				
1.	นำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ใช้ในการบริหาร โรงเรียน	1	0	1	0.67	ใช้ได้
2.	ได้ออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและปรับปรุง ให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอมีเหตุผล และเป็นธรรม	1	0	1	0.67	ใช้ได้
3.	ดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและมีเหตุผล	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.	ดำเนินการเลื่อนขึ้นเงินเดือนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีที่กฎหมายกำหนด	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.	มีการส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติ ตามระเบียบ วินัย มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ	1	1	0	0.67	ใช้ได้
6.	ดำเนินการจัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับบุคลากร ในโรงเรียนเป็นไปตามสายงาน และมีความชัดเจน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
หลักคุณธรรม						
7.	ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาวิธีการจัด กระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและเท่าเทียมกัน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8.	ดำเนินการจัดโครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมให้บุคลากร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9.	ดำเนินการพิจารณาและจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่ นักเรียนเป็นไปอย่างเหมาะสม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10.	ดำเนินการให้บุคลากรได้รับการพัฒนาด้านความรู้ และวิชาชีพอย่างเป็นธรรม	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อ ที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของ			ค่า IOC	แปล ผล
		ผู้ทรงคุณวุฒิ				
		1	2	3		
11.	ดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร ด้วยความเป็นธรรม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12.	มีการพิจารณาการรับนักเรียนเข้าเรียนเป็นไปด้วย ความเสมอภาคและทั่วถึงตามแผนที่กำหนด	1	1	1	1.00	ใช้ได้
หลักความโปร่งใส						
13.	เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบข้อมูล การทำงานและผลจัดการศึกษาได้	0	1	1	0.67	ใช้ได้
14.	ดำเนินการใช้งบประมาณเป็นไปอย่างเปิดเผย ตรวจสอบได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15.	ดำเนินการรายงานผลการใช้งบประมาณต่อ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	1	1	0	0.67	ใช้ได้
16.	ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่สามารถตรวจสอบได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
17.	ดำเนินการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร ที่สามารถตรวจสอบได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
18.	แจ้งผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้รับสนับสนุน จากภาคส่วนต่าง ๆ ให้บุคลากรในโรงเรียนทราบ เป็นระยะ ๆ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
หลักความมีส่วนร่วม						
19.	ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณา ความดีความชอบ	1	1	0	0.67	ใช้ได้
20.	ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี	1	1	1	1.00	ใช้ได้
21.	ดำเนินการให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อ ที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของ			ค่า IOC	แปล ผล
		ผู้ทรงคุณวุฒิ				
		1	2	3		
22.	ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดระบบ ควบคุมระบบภายในหน่วยงาน	1	1	0	0.67	ใช้ได้
23.	ดำเนินการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงาน เป็นทีมและปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุข	1	1	1	1.00	ใช้ได้
24.	เคารพในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันและ หาข้อตกลงตามมติที่ประชุม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
หลักความรับผิดชอบ						
25.	ดำเนินการให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและ มุ่งให้นักเรียนปฏิบัติจริง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
26.	ดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของโรงเรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
27.	ดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของโครงการ	1	1	0	0.67	ใช้ได้
28.	ดำเนินการตรวจสอบ ติดตามและประเมิน ประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
29.	ปฏิบัติงานเสร็จสิ้นตามกำหนดเวลาและบรรลุตาม วัตถุประสงค์	0	1	1	0.67	ใช้ได้
30.	ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานของ บุคลากรในโรงเรียน	1	1	0	0.67	ใช้ได้
หลักความคุ้มค่า						
31.	ดำเนินการส่งเสริมให้บุคลากรนำกระบวนการวิจัย มาพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
32.	ดำเนินการวางแผนในการจัดหางบประมาณและ ใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อ ที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็นของ			ค่า IOC	แปล ผล
		ผู้ทรงคุณวุฒิ				
		1	2	3		
33.	ดำเนินการให้มีกระบวนการควบคุม ตรวจสอบ ดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุอย่างต่อเนื่องและ เป็นปัจจุบัน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
34.	ดำเนินการมอบหมายการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึง ความสามารถของบุคลากร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
35	ดำเนินการพัฒนาสถานที่ในบริเวณโรงเรียนให้เป็น แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเพียงพอและสอดคล้อง กับการจัดการเรียนการสอน	1	0	1	0.67	ใช้ได้
36	มีการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จาก วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า	1	1	1	1.00	ใช้ได้
รวม					31.33	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Item objective congruence index: *IOC*)

$$\begin{aligned} \text{ค่า IOC} &= \frac{31.33}{36} \\ &= 0.87 \end{aligned}$$

สรุปว่า แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา
ของผู้บริหาร โรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ใช้ได้

ตารางที่ 22 ค่าอำนาจจำแนกข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)
1	.44	19	.84
2	.39	20	.47
3	.65	21	.61
4	.46	22	.61
5	.36	23	.74
6	.67	24	.79
7	.40	25	.75
8	.36	26	.70
9	.58	27	.85
10	.73	28	.59
11	.71	29	.79
12	.54	30	.84
13	.67	31	.85
14	.73	32	.83
15	.79	33	.67
16	.76	34	.81
17	.78	35	.85
18	.43	36	.85

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = .87